Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVI | CELOVEC, PETEK, 24. APRIL 1981 | ŠTEV. 17 (2016)

OB 40-LETNICI OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA:

Načela in izkušnje OF nam morajo biti vodilo tudi danes in v bodoče

Kljub temu, da je ves slovenski narod skozi desetletja na lastni koži doživljal naval nemškega imperializma na jug, vladajoče sile, ki so pred štiridesetimi leti krojile usodo slovenskega ljudstva, tudi po usodnih dneh pomladi 1941 niso hotele verjeti, koliko pohlepa je čutil nacizem po slovenski zemlji, kjer so se dotikali in prepletali vojaški in politični interesi sosednih fašističnih držav, ki so slovensko ozemlje nujno potrebovale za strateške premike svojih enot in za oskrbo bojišč in vojne industrije.

Napad nacističnih sil na Jugoslavijo 6. aprila 1941 je zato igraje pometel z njimi, v kolikor se potem niso sploh udinjale okupatorskim silam in brez sramu prodajale slovenske narodne interese.

Po drugi strani pa so takrat v nemi grozi otrpnila srca slovenskih rodoljubov in se brez oklevanja odzvala klicu Protiimperialistične fronte, ki so jo pod vodstvom Komunistične partije Slovenije že 27. aprila 1941 v Vidmarjevi hiši na Večni poti v Ljubljani ustanovili predstavniki že do tedaj z njo v akcijsko enotnost povezanega demokratičnega krila v Sokolu, krščansko socialistične skupine in politično neopredeljenih slovenskih kulturnih delavcev. Poziv Protiimperialistične fronte, ki se je po dveh mesecih preimenovala v Osvobodilno fronto slovenskega naroda, na odpor proti okupatorju, na boj na življenje in smrt s sovražnikom je v najkrajšem času zajel široke ljudske množice, da se je osvobodilno gibanje kaj kmalu razvilo v vseljudski odpor na vsem slovenskem ozemlju.

OF ni bila le parola na zidovih širom naše zemlje, ampak živa, usmerjajoča ter odločujoča sila, kateri se je vsepovsod prostovoljno pokoril naš človek, katero pa je od prvega dne pogubonosno občutil tudi fašistični okupator.

Zato spada ustanovitev Osvobodilne fronte slovenskega naroda brez dvoma med najvažnejše in največjestnejše dogodke ne le narodnoosvobodilne borbe, marveč zgodovine slovenskega naroda sploh!

Ko se letos spominjamo tega veličastnega dogodka, to je 40-letnice vstaje narodov in narodnosti Jugoslavije ter 40-letnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda, se zavedamo, da je OF pod vodstvom Komunistične partije organizirala, vodila in zmagovito končala partizansko borbo za osvoboditev in združitev vsega slovenskega naroda, da je osnovala Slovenski narodno osvobodilni odbor kot zarodek slovenske državnosti, da je preko Slovenskega narodno osvobodilnega sveta in Nacionalnega komiteja osvoboditve Slovenije ustanovila prvo slovensko vlado in uresničila samostojno slovensko državo — Socialistično republiko Slovenijo, ki kot socialistična samoupravna demokratična skupnost delovnih ljudi po ustavi le tem nalaga, da „izpolnjujejo dolžno skrb in se zavzemajo za ureditev položaja slovenske narodne skupnosti v zamejstvu in Slovencev v tujini".

Vse to je bilo mogoče samo, ker je OF znala združiti vse zdrave sile slovenskega naroda ne glede na njihovo svetovno nazorno gledanje v strnjeno enotno fronto za nacionalno in socialno osvoboditev; ker je bila vedno povezana z ljudstvom zavedajoč se, da bi bile spričo ogromne premoči okupatorskih sil slovenske partizanske osvobodilne enote kmalu uničene, če ne bi imele množične podpore prebivalstva; ker je vedno razumela utrip časa in slovenskega vprašanja nikdar ni gledala ločeno od ostalega dogajanja in ozko nacionalistično, ampak ga je vedno videla v sklopu dogajanja v družbi in svetu in v borbeni povezanosti z demokratičnimi silami tudi drugih narodov ter na ta način dajala vseljudskemu gibanju jasne perspektive.

Zaradi tega se je pod njenim vodstvom slovenski človek začel spet osveščati, njegova poteptana nacionalna zavest spet dvigati, vpliv hitlerjevske socialne demagogije pa pešati — in to vsepovsod, kjer živi slovenski človek, tudi pri nas na Koroškem. Tudi po naši zemlji so kmalu zaživeli odbori OF in zdramili našega človeka za odpor in upor zoper nacističnega nasilnika, ki je v svoji nameri, da zatre narodno osvobodilno gibanje in partizansko dejavnost, začel uporabljati skrajna sredstva morije in klanja ter množičnega preseljevanja in slovenski narod dejansko obsodil na smrt.

Da ni uspel, se imamo zahvaliti OF, ki je pod vodstvom Komunistične partije organizirala vstajo slovenskega naroda, ki se je skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi in narodnostmi pod modrim vodstvom maršala Tita uprl fašističnemu nasilju in ob upoštevanju jasnih načel in navodil OF kljub strašanski premoči sovražnikov zmagal.

Načela in izkušnje OF — enotnost, tovarištvo, sodelovanje in prijateljstvo med narodi morajo zato biti in ostati vodilo tudi nam, ki se še vedno borimo za svojo nacionalno in socialno enakopravnost. To so vrednote, ki so bile vodilo našemu človeku v najtežjem času, ko je šlo za biti ali ne biti — ob njihovem upoštevanju, ob zaupanju v lastne sile, ob sodelovanju z demokratičnimi silami tudi sosednega naroda in ob pomoči matičnega naroda uspeh tudi naše borbe ne bo izostal.

dr. Franci Zwitter
predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

Demokracija-napredek-mir
ZA SVOBODO IN ENAKOPRAVNOST

V A B I L O
na

Osrednjo prireditev

OB OBLETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM IN PODPISA AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

v soboto 9. maja 1981 ob 20. uri v Domu glasbe v Celovcu.

Sodelujejo:

- Mešani pevski zbor SPD „Danica" iz Šentvida
- Danica Čertov iz Slovenjega Plajberka
- Doppelquartett Bleiberg vom Bergmännischen Gesangsverein Bleiberg-Kreuth
- Mešani pevski zbor SPD „Srce" iz Dobrle vasi
- Mešani pevski zbor SPD „Zarja" iz Železne Kaple
- Koroški partizanski pevski zbor iz Celovca
- Recitatorska skupina Slovenske prosvetne zveze

Govorijo:

- Dr. Franci Zwitter, predsednik Zveze slovenskih organizacij
- Dr. Matevž Grilc, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev
- Hans Pawlik, deželni predsednik Zveze socialističnih borcev za svobodo

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem | Narodni svet koroških Slovencev

---

V soboto 25. aprila 1981 ob 17.30 uri bo ob spomeniku padlim borcem proti fašizmu ter žrtvam fašističnega nasilja na pokopališču v Železni Kapli

spominska svečanost

kjer se bomo poklonili spominu vseh naših junakov, ki so s svojo borbo, s svojim trpljenjem in s svojo žrtvijo prispevali k zmagi nad nasiljem in krivico.

V okviru svečanosti bodo spominski nagovor, nastop domačega pevskega zbora SPD „Zarja" in polaganje vencev.

Z udeležbo na svečanosti bomo počastili spomin na vse tiste, ki so se borili in se žrtvovali v boju za svet miru, svobode, pravičnosti in sožitja.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

Številne proslave
po vsej slovenski zemlji

Po vsej Sloveniji se v teh dneh vrstijo najrazličnejše slovesnosti in prireditve v počastitev 40-letnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda ter 40-letnice vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti, posvečene pa so obenem tudi praznovanju 1. maja ter obletnici zmage nad fašizmom in s tem osvoboditve domovine.

Posebno pester je spored teh prireditev v Ljubljani. Že včeraj je bila v Domu Ivana Cankarja otvoritev razstave o OF z naslovom „Država v državi", medtem ko so v Narodni in univerzitetni knjižnici odprli razstavo „Tematika NOB v slovenski dramatiki". Danes bodo v Ljubljani slovesnosti ob sprejemu Štafete mladosti; šolska mladina bo sklenila okrog Ljubljane živ obroč, dolg skoraj 35 kilometrov; v Študentskem naselju pa bo štart II. Teka Osvobodilne fronte. V nedeljo bo ob 9. uri s parkirišča Hale Tivoli startal avto rally „Po poteh partizanske Ljubljane", zvečer ob 20. uri pa se bodo po Ljubljanici spustili čolnički v spomin na podobno prvomajsko akcijo leta 1943. V ponedeljek pa bo v Domu Ivana Cankarja slavnostna akademija v počastitev 40-letnice ustanovitve OF, ki ji bo zvečer sledil ognjemet z ljubljanskega gradu.

Poleg tega bodo v Ljubljani in vseh drugih slovenskih občinah še razne druge slovesnosti, ki bodo dosegle višek z zaključnimi prireditvami 9. maja, ko bo v Ljubljani jubilejni 25. množični pohod „Po poteh spomnov in tovarištva".

V praznovanje pomembnih obletnic se vključujemo tudi zamejski Slovenci. Na Koroškem bomo imeli osrednjo prireditev 9. maja v Celovcu (podrobnosti v vabilu), medtem ko bo v Trstu osrednja prireditev že v nedeljo 26. aprila, ko bo osrednja proslava 40-letnice OF v Kulturnem domu. Sicer pa bo Primorska to obletnico počastila tudi še s posebno akcijo, za katero je dala pobudo primorska mladina na obeh straneh meje: na predvečer obletnice OF bodo po vsej Primorski zagoreli kresovi, okoli njih pa se bo zbrala mladina, da manifestira obujanje in prenašanje tradicij OF in narodnoosvobodilne borbe.

Kje se je kaj omehčalo?

Minulo nedeljo, očitno pod vplivom velikonočnega razodetja, je deželni glavar Wagner v manjšinskem vprašanju spet enkrat „odkrival" senzacionalne novosti. V svoji redni radijski oddaji je namreč vedel povedati, da je v zadnjem času prišlo do „omehčanja stališč", kar se tiče pripravljenosti koroških Slovencev, da bi sodelovali v tako imenovanih manjšinskih sosvetih. Svoj tozadevni optimizem je Wagner utemeljeval s pogovori, ki so jih vodili med nedavnim obiskom predsednika jugoslovanske vlade Djuranoviča na Dunaju.

Ne vemo, kje se je kaj omehčalo. Tudi nam ni znano, da bi bil predsednik Djuranovič kjer koli podajal izjave v tej smeri. Nasprotno je bilo med srečanjem predsednika Djuranoviča s predstavniki naših osrednjih organizacij z obeh strani nedvoumno ugotovljeno, da v trenutnem stanju manjšinske problematike ni prav nobenega vzroka za vstop v sosvete. In še več: ponovno je bilo jasno opredeljeno že znano načelno stališče koroških Slovencev do sosvetov ter poudarjeno, da tega stališča nimamo vzroka spreminjati, dokler ne bodo ustvarjeni določeni pogoji, ki bi sodelovanje v sosvetih šele omogočili.

Torej se je treba vprašati, kam je meril deželni glavar Wagner, ko je govoril o „omehčanju". Ali je bila to samo nova oblika pritiska; ali pa je šlo za poskus, če bi morda le uspelo dobiti kakega „robaka", ki bi bil — seveda proti primerni odškodnini — pripravljen pasti lastnemu narodu v hrbet?

Slovenci v Italiji odklanjajo

pogojevanje svojih pravic s številčnostjo

Čeprav se v Italiji v zadnjem času vidno izboljšuje splošni odnos do manjšinske problematike, se mora tamkajšnja slovenska narodnostna skupnost slej ko prej boriti za dosego globalne zaščite in s tem za ustvaritev pogojev, ki bi jamčili njen obstoj in vsestranski razvoj. O tem posebno zgovorno pričajo dolgoletne priprave zakona za globalno zaščito Slovencev, ko se vedno znova dogaja, da na pristojnih mestih „najdejo" nove izgovore, samo da morejo delo zavreti.

Prav o teh dolgotrajnih pripravah je bilo govora tudi na nedavnem posvetu s predstavniki družbenopolitičnih organizacij obalnokraške regije, katerim sta predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Boris Race in direktor tržaškega Slovenskega raziskovalnega inštituta dr. Karel Šiškovič tolmačila sedanji politični položaj v Trstu in deželi Furlaniji-Julijski krajini, zlasti pa jim govorila o pripravah za sprejem zakona o globalni zaščiti Slovencev v Italiji.

Italijanska vlada je za pripravo osnutka takega zakona imenovala posebno komisijo, ki se je v letih 1979 in 1980 večkrat sestala, toda slovenska stran je vedno spet naletela na razne odpore in so ji ponujali kompromise, so bili za Slovence nesprejemljivi. Kot naravnost nevzdržno pa ocenjujejo Slovenci dejstvo, da po več kot treh mesecih, odkar je komisija prenehala z delom, vladi še vedno ni bilo predloženo poročilo o delu komisije.

Kljub vsem težavam in zavlačevanjem pa so Slovenci vendarle zabeležili tudi določene uspehe. Predvsem so dosegli, da italijanska stran danes končno priznava, da Slovenci živijo v 35 občinah – v šestih na Tržaškem, v osmih na Goriškem in v 21 v videmski pokrajini. Pri tem je posebno važno, da italijanska stran sedaj priznava obstoj Slovencev tudi v videmski pokrajini. Na to je vezana tudi možnost za odpiranje slovenskih šol v tej pokrajini, vendar temu nekateri še nasprotujejo, kakor sploh nasprotujejo, da bi povsod, kjer živijo Slovenci, bile tej narodnosti priznane enake pravice. Italijanska stran namreč hoče uveljavljanje zaščitnih norm za Slovence pogojevati z njihovo številčno močjo – to pa bi pomenilo preštevanje in diferenciacijo med Slovenci, kar le-ti zato razumljivo odklanjajo. (Pri tem imajo gotovo pred očmi tudi „izkušnje", ki smo jih s takšnim načinom reševanja manjšinskih vprašanj napravili na Koroškem – op. ured.).

Ravnatelj Šiškovič je na posvetu govoril tudi o šolski problematiki. Pri tem je med drugim omenil vprašanje priznavanja diplom za slovenske študente, ki študirajo v Sloveniji; italijanski predstavniki v komisiji pa se o tem vprašanju niso hoteli pogovarjati ter so zastopali stališče, da je to stvar, ki jo je treba urejati na meddržavni ravni in ne znotraj Italije same. Nadalje je bilo govora o vračanju slovenskih imen in priimkov, kajti s prihodom fašizma so začeli dosledno poitalijančevati slovenska osebna imena in ta krivica še do danes ni bila popolnoma popravljena. Ne nazadnje pa gre Slovencem v Italiji tudi za razreševanje socio-ekonomskih problemov, kar je bilo prav tako predmet koprskega posveta.

Predsednik SKGZ Race je prikaz trenutnega položaja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji zaokrožil v ugotovitvi, da italijanska stran stremi za tem, da bi čim bolj omejila uveljavljanje pravic za Slovence. Zaradi tega bo boj še naprej izredno težak, vendar Slovenci ne bodo popustili, računajoč pri tem tudi na podporo demokratičnih sil večinskega naroda.

V razpravi so se predstavniki obalnodružbenopolitičnih organizacij iz obalnokraške regije zanimali o možnostih za poglobitev gospodarskega sodelovanja s Trstom. Zaključno pa je bilo poudarjeno, da se odnos do manjšine manifestira tudi kot odnos do osimskih sporazumov in do Jugoslavije sploh.

Nova dvojezična šola

za Slovence na Madžarskem

Komisija za narodnosti, ki deluje pri izvršnem svetu Železne županije v Szombothelyju na Madžarskem, je pred nedavnim sporočila, kaj v novem petletnem obdobju predvideva, da bo uresničeno za pripadnike slovenske, hrvaške in nemške narodnosti.

Za slovensko narodnostno skupnost na Madžarskem bo velikega pomena že to, da bo Monošter, ki je gospodarsko in kulturno središče porabskih Slovencev, kmalu dobil status mesta. S tem bodo namreč ustvarjeni tudi boljši pogoji za uresničitev dolgoletne želje tamkajšnjih Slovencev po gradnji sodobnega kulturno-prosvetnega doma. Še večja pridobitev za Slovence ob Rabi pa bo gotovo gradnja nove dvojezične osnovne šole, ob kateri bodo uredili tudi dijaški dom.

Poleg omenjenih načrtov za središče porabskih Slovencev pa obljubljajo važne naložbe tudi na podeželju, kjer bodo s tem prav tako ustvarjeni boljši pogoji za razvoj njihovega narodnostnega in kulturnega življenja.

Ob 40-letnici OF

otvoritev koroškega muzeja revolucije

V počastitev 40. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda in ob 40. obletnici vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti bo v soboto 25. aprila 1981 ob 17. uri (po našem času ob 18. uri) slovesna otvoritev Koroškega pokrajinskega muzeja revolucije v Slovenj Gradcu.

Otvoritev sovpada s 30. obletnico muzejskega delovanja, kajti že 27. aprila 1951 je bil za 10. obletnico OF odprt Okrajni muzej NOB Slovenj Gradec. V prvem obdobju svojega obstoja je pripravil več razstav, medtem ko je bila maja 1956 odprta stalna muzejska razstava, ki je vključila tudi gradivo iz obdobja naprednega delavskega gibanja v letih 1918 do 1941. Aprila 1959 je bil muzej NOB preimenovan v muzej ljudske revolucije in ob 10. obletnici obstoja je bila odprta strokovno preurejena stalna razstava, s katero se je uvrstil muzej med vsebinsko in tehnično najbolje urejene tovrstne ustanove v Sloveniji.

V zadnjih letih se je pokazala nujnost razširitve in preureditve muzeja. Predvsem je bilo njegovo delovno območje razširjeno na ozemlje vse Koroške, kar je imelo za posledico tudi to, da je muzej dobil status pokrajinskega muzeja. Tako je začel z novim letom 1981 poslovati kot samostojna delovna organizacija — Koroški pokrajinski muzej revolucije v Slovenj Gradcu.

Pri jutrišnji slovesni otvoritvi bo imel slavnostni govor inž. Pavle Žaucer-Matjaž, predsednik Odbora koroških partizanov v Ljubljani. V kulturnem sporedu pa bodo sodelovali Koroški partizanski pevski zbor iz Celovca, Moški pevski zbor Vres DPD Svoboda s Prevalj, Mladinski pevski zbor osnovne šole Franja Vrunča iz Slovenj Gradca, Dekliški komorni zbor DPD Svoboda iz Dravograda, Folklorna skupina KUD Bratstvo in Folklorna skupina KUD Prežihov Voranc z Raven na Koroškem ter skupina domačih recitatorjev.

Tako bo skupno nastopila Koroška z obeh strani meje, kakor se je skupno borila v letih protifašistične borbe in je ta njen boj sedaj dokumentirano prikazan v zbirkah Koroškega pokrajinskega muzeja revolucije v Slovenj Gradcu. Skupno, kakor je rečeno v pesniški zbirki partizana Cirila: Neslutene sile, ki v nedrih so spale — te zemlje trpeče, pojene s krvjo, — z meja vseh kipeče so v vojsko se zbrale, — prisegale s trdo slovensko roko.

GRADIŠČANSKI HRVATI O LJUDSKEM ŠTETJU:

Povejmo po resnici

da smo dvojezični

Hrvatsko kulturno društvo na Gradiščanskem je tako v svojem glasilu „Hrvatske Novine" kot v posebni okrožnici opozorilo svoje pristaše oziroma pripadnike hrvaške narodne skupnosti na vprašanja, ki se stavijo v zvezi z letošnjim ljudskim štetjem v Avstriji, ki bo izvedeno s stanjem dne 12. maja 1981.

Posebno važnost polaga HKD na vprašanje po občevalnem jeziku in pri tem poudarja, da morajo biti odgovori resnični: Ker smo vsi – tako pravi HKD – dvojezični (starejši tudi trojezični), bomo na tozadevno vprašanje na popisni poli začrtali oba kroga in na ustreznem mestu še dodali hrvaščino. „Vsekakor moramo mi vsi dokazati, da smo Hrvati na Gradiščanskem še vedno navzoči," je dalje rečeno v pozivu HKD. „Mi smo dvojezični in mi vemo, kako veliko vrednost ima dvojezičnost ravno v današnjem nemirnem svetu. Vse lahko izgubimo, le svojega znanja ne. Potrudite se torej, dragi prijatelji, da se ravno pri tem štetju pokaže tradicionalna hrvaška poštenost in resničnost!"

Hrvatsko kulturno društvo pa odgovarja tudi tistim, ki bi se morda čudili, zakaj se gradiščanski Hrvati zavzemajo sedaj za štetje, ko pa so leta 1976 nasprotovali tako imenovanemu štetju posebne vrste: Pred takratnim posebnim štetjem so jasno povedali, da odklanjajo vsako posebno preštevanje, ker vnaša nemir med ljudstvo; obenem pa so tudi izjavili, da sprejemajo vsako redno štetje. Zato si zdaj tudi prizadevajo, da bi bilo pri letošnjem rednem štetju ugotovljeno resnično stanje.

„Avstrijska skupnost"

o položaju in problemih narodnih manjšin

Z manjšinsko problematiko v Avstriji je bila na svojem lanskem kongresu na Gradiščanskem konfrontirana tudi tako imenovana „Avstrijska skupnost" (Österreichische Gemeinschaft), organizacija, ki združuje razne osebnosti. Takrat so bili udeleženci kongresa namreč seznanjeni z dejstvom, da je Avstrija pri izpolnjevanju svojih obveznosti iz člena 7 državne pogodbe še vedno v zaostanku.

Po svojem kongresu se je omenjena organizacija bliže bavila z manjšinsko problematiko v naši državi in je sedaj pristojnim dejavnikom na zvezni in deželni ravni ter zastopnikom tiska predložila svoje zaključke in predloge. S tem svojim „diskusijskem prispevkom" želi organizacija pomagati pri utrjevanju zaupanja med večinskim narodom in manjšinami ter prispevati k vsestransko zadovoljivim rešitvam odnosov med vsemi v Avstriji živečimi narodnostmi.

V svojem poročilu organizacija uvodoma z zadoščenjem ugotavlja, da so se razmere v zadnjem času izboljšale, „verjetno kot posledica na poročilo odbora OZN za boj proti rasni diskriminaciji, ki se ni mogel zadovoljiti z našim načinom reševanja manjšinskega problema". Kot enega izmed znakov takega izboljšanja navaja organizacija tudi začetek razgovorov med predstavniki koroške deželne vlade ter obeh slovenskih osrednjih organizacij.

Po pregledu stanja pri posameznih manjšinah v Avstriji (omenjeni so koroški Slovenci, Hrvati in Madžari na Gradiščanskem, dunajski Čehi in na koncu še Cigani) in proučitvi njihovih želja v smeri okrepitve njihove kulturne avtonomije „Avstrijska skupnost" legislativnim in eksekutivnim organom Avstrije predlaga, naj vsem omenjenim narodnim skupinam zagotovijo ustanovitev manjšinskih sosvetov. Vendar pa organizacija pri tem izrecno poudarja, da morajo v teh sosvetih predstavniki narodnih skupin imeti zadostni vpliv v smislu načel mednarodnega prava, „da bodo lahko odločilno sodelovali in soodločali" (torej ne samo izražali svoje želje in zahteve, ki jih potem nihče ne bo upošteval, kakor je to pričakovati od sedanjega ustreznega sosvetov — op. ured.). Poleg tega pa bi morali zastopniki narodnih skupin dobiti tudi še druge odgovorne položaje, „da bi s pobudami za potrebne ukrepe lahko zagotovili kulturni obstoj in tudi uspešen razvoj svojih pripadnikov po načelu enakopravnosti vseh državljanov". V tej zvezi predlagajo med drugim posebne manjšinske urade na zvezni ravni (urad zveznega kanclerja, zunanje ministrstvo, ministrstvo za pouk in umetnost) ter po koroškem vzoru pri gradiščanski deželni vladi; podobno deželnih šolskih svetih za Koroško in Gradiščansko bi morali dobiti pravnopravne zastopnike (ne samo takega s posvetovalno pravico, kot ga imamo v Celovcu sedaj — op. ured.), po enega predstavnika pa tudi pri centrali ORF na Dunaju ter pri deželnih studijih v Celovcu in Železnem.

Svoje poglede in predloge k manjšinski problematiki zaključuje „Avstrijska skupnost" s pozivom „partnerjem na obeh straneh", naj se vsedejo skupaj z dobro voljo, da bi dosegli skupne rešitve. Pri tem naj se zavedajo, da je v sedanjem času nemirnega mednarodnega položaja notranji mir še posebno potreben.

Za vesoljske raziskave

so potrebna velikanska denarna sredstva

Nedavni polet ameriškega vesoljskega trajekta „Columbija" je vprašanje osvajanja vesolja spet postavil v središče mednarodnega zanimanja. Mnogi se sprašujejo, koliko stanejo vesoljski programi, kakšni so bili izdatki, ki so jih posamezne države namenile za uresničevanje vseh tistih drznih načrtov, ki segajo od Gagarinovega prvega poleta pred dvajsetimi leti pa do sedanjega „novega koraka" v vesolje.

V ameriške vesoljske programe so na primer „investirali" najmanj sto milijard dolarjev, vendar teh sredstev ni vložila samo NASA, marveč so svoj del primaknili predvsem tudi obrambno ministrstvo, ministrstvo za kmetijstvo, notranje ministrstvo, ministrstvo za trgovino in komisija za jedrsko energijo. Za uresničitev teh programov so morali ustvariti kompleksen sistem laboratorijev in raziskovalnih centrov, poskusnih postaj in poligonov za izstrelitve, ki zavzemajo 2,3 milijona kvadratnih metrov.

V primerjavi z ameriškimi naložbami so izdatki drugih držav seveda mnogo manjši. Tako je npr. Francija v obdobju od leta 1962 do 1979 izdala v te namene 2,5 milijarde dolarjev, Japonska pa je v času od leta 1955 do 1978 potrošila 1,8 milijarde dolarjev.

Marsikdaj je slišati mnenje, da predstavljajo izdatki za vesoljske aktivnosti nesmiselno razmetavanje denarja, medtem ko se morajo veliki deli sveta boriti s hudimi problemi nerazvitosti. Vendar taki pomisleki veljajo samo v toliko, v kolikor rezultati vesoljskih prizadevanj ne bodo postali sredstvo prevlade in še zlasti oboroževalne tekme. Če se to ne bo zgodilo, bodo namreč opazovanja iz vesolja omogočila (in že omogočajo) velike prihranke pri raziskovanju velikih površin, ki so težko dostopne, kot sta na primer Sibirija ali južnoameriška džungla. Konkreten primer: če bi hoteli dobiti enako količino informacij, kot jih vsebuje en sam fotogram, ki ga je posnel satelit Landsat, bi morali za raziskave nameniti 200.000 dolarjev; po „zaslugi" satelita je sredi sedemdesetih let stal 700 dolarjev, leta 1985 pa naj bi stal le še pol dolarja. Ocenjujejo, da so v Sovjetski zvezi prihranili vsaj 17 milijonov dolarjev, ker so inventar sibirskih gozdov na Daljnjem vzhodu opravili s pomočjo vesoljske fotografije iz Saljuta.

Po nekaterih ameriških ocenah od uporabe satelitov pri analizah zemeljskih naravnih virov vsako leto pričakujejo gospodarske koristi v vrednosti 500 do 1100 milijonov dolarjev, medtem ko bi stroški znašali samo 60 do 100 milijonov dolarjev. Področje, na katerem je uporaba satelitov pomenila ogromen korak naprej, so telekomunikacije. Prvi satelit sistema Intelsat s 25 izstreljenimi sateliti v trinajstih letih je zmogljivosti telefonskih zvez med Ameriko in zahodno Evropo povečal kar za 75 odstotkov. V naslednjih petih letih naj bi se potreba po komunikacijah s pomočjo satelitov povečala za 200 odstotkov.

Ob tem hitrem, vendar dragem utiranju v vesolje je brez dvoma upravičena tudi naslednja ugotovitev: Če bi Amerika in Sovjetska zveza skupaj raziskovali in uresničevali to, kar sedaj delata vsaka zase, bi v svojih vesoljskih raziskovalnih programih toliko privarčevali, da bi lahko s prihranjenimi sredstvi zagotovili prehrano vseh tistih ljudi po svetu, ki so zdaj obsojeni na lakoto; lahko bi zgradili dovolj bolnišnic za zdravljenje akutnih bolezni, dovolj šol za učinkovit boj proti nevednosti, dovolj kanalov za namankanje zemlje.

Drugo, kar ob tem razvoju morda še bolj zaskrbljuje, pa je bojazen, da bo sedanja vesoljska tekma koristila več vojakom kot civilistom. V Sovjetski zvezi so že med poletom vesoljskega trajekta „Columbia" zapisali, da se je Amerika odločila za militarizacijo vesolja. In gotovo je zanimiv podatek, da je od 75 takšnih poletov, predvidenih do leta 1986, kar 21 „rezerviral" Pentagon (ameriško obrambno ministrstvo), medtem ko naj bi prvi „pentagonski" trajekt izstrelili že prihodnje leto. S seboj bo ponesel vohunski satelit, ki bo mogel odkriti in indentificirati letala v zraku.

Če pomislimo, da je v takšnem trajektu prostora za 30 ton različnega tovora, potem pač razumemo, da po tej poti ne bodo spravljali v vesolje le ogromne telekomunikacijske satelite, elektrarne na sončno energijo, tovarne robotov in druge znanstvene naprave, marveč tudi „blago", ki je dosti manj miroljubno. To pa je seveda senčna stran sicer razveseljivega razvoja.

Pred štiridesetimi leti je bila ustanovljena

Osvobodilna fronta slovenskega naroda

Plamen upora je združil

ves slovenski narod v enotno voljo, priboriti si svobodo in neodvisnost

V teh dneh mineva 40 let od ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda, tistega širokega vseljudskega gibanja, ki ima v slovenski zgodovini prav posebno, veličastno mesto. Kajti pod vodstvom OF, v kateri so se v najtežavnejšem, lahko bi rekli usodnem času za slovenski narod, na pobudo KPS združile vse zdrave narodne sile, si je slovenski narod v boju proti tujim okupatorjem in domačim izdajalcem priboril svobodo, obenem pa tudi gradil svojo državnost.

Slovenski narod, ki se je kot malokateri narod v evropski zgodovini od svojega nastanka dalje moral bojevati za temeljni narodni obstoj, je nekajkrat v kritičnih obdobjih evropske in svoje zgodovine zbral moči in skušal postati gospodar svoje usode, kot drugi večji narodi. To kaže, da so v slovenskem narodu močno zakorenijene tiste imanentne lastnosti, ki jih imajo vsi razviti narodi: volja po samobitnosti, enakopravnosti, samoodločanju in vsestranskem razvoju. In te lastnosti je bolj kot kdajkoli prej razvil in uveljavil med zadnjo vojno, v junaškem narodnoosvobodilnem boju, ko je Osvobodilna fronta s svojo narodnozdruževalno in bojno akcijo, ki jo je vodila nova zgodovinska sila v narodu – delavski razred s svojim družbenopolitičnim programom in svojo avantgardo – dosegla enkraten preboj slovenskega naroda na tisto raven, da sam odloča o svoji usodi in da more uresničevati svoje stoletne želje in cilje.

Osvobodilna fronta je bila namreč že od vsega začetka, torej že na ustanovnem sestanku pred štiridesetimi leti, zasnovana in zamišljena kot vseljudska organizacija, kot vsenarodno osvobodilno gibanje. Slehernemu poštenemu Slovencu in zares patriotski slovenski skupini je bila ne glede na politične, svetovnonazorske, tradicionalne in družbene razlike od vsega začetka dana možnost, da enakopravno sodeluje v osvobodilnem gibanju. „Osvobodilna fronta ima odprta vrata za vsakega zavednega Slovenca, za vsako skupino, ki se želi udeleževati osvobodilnega boja proti fašističnim zatiralcem," je že tedaj zapisal Slovenski poročevalec, ki pa je prav tako jasno in nedvoumno poudaril: „Kdor stoji ob strani, ta izloča samega sebe iz najbolj življenjske manifestacije slovenske narodne in osvobodilne zavesti ter skupnosti."

Pod vodstvom Osvobodilne fronte je začela nastajati partizanska vojska, ki je v letih največjega trpljenja prvič po tolikih stoletjih združila ves slovenski narod od Špilja do Trsta in od Velikovca do Kolpe v enotno voljo, priboriti si po tisočih letih znova nacionalno svobodo in neodvisnost. Tedaj je Slovenski poročevalec v posebnem članku z naslovom „Partizanska vojska združuje slovenske pokrajine" zapisal: „Pest slovenskega partizana začrtava meje velike slovenske domovine – Ljubljani, Notranjski, Dolenjski, Gorenjski in Štajerski sleriška, Beneška Slovenija – povsod, kjer je rodila slovenska mati. Prvič v zgodovini je plamen upora združil vse Slovence vseh pokrajin k enotnemu in istemu cilju, boju za obstanek, za svobodo in samostojno življenje na vsem ozemlju velike slovenske domovine."

Že v prvem letu svojega revolucionarnega razvoja je dobila Osvobodilna fronta značaj nastajajoče nove ljudske oblasti slovenskega naroda. Široke ljudske množice se nočejo podrejati okupatorjevi oblasti, marveč priznavajo samo Osvobodilno fronto in to ne le kot svojo politično organizacijo, ampak tudi kot organ prave ljudske oblasti. Vrhovni plenum OF se že v septembru 1941 konstituira kot narodnoosvobodilni odbor, ki v času osvobodilne vojne edini predstavlja, zastopa, organizira in vodi slovenski narod na vsem njegovem ozemlju. Ta najvišji organ nastajajoče nove ljudske oblasti in njegovo izvršilno telo – Izvršni odbor OF pričneta takoj opravljati svojo funkcijo. Objavljeni so bili odloki (npr. o zaščiti slovenskega naroda, o vključitvi slovenske partizanske vojske kot sestavni del v narodnoosvobodilne partizanske oddelke Jugoslavije, o narodnem davku in posojilu svobode itd.), ki so jih ljudje sprejeli kot zakone OF ter jih spoštovali in izvrševali.

V Vidmarjevi hiši v Ljubljani je bil ustanovni sestanek OF

Ko so spomladi 1942 kot uspeh partizanske vojske nastala obširna osvobojena ozemlja, so oblast prevzeli terenski odbori OF in v kratkem izvedli volitve v narodnoosvobodilne odbore kot redne oblastvene organe. Leta 1943 so bile tako na osvobojenem ozemlju, kakor tudi na okupiranih področjih volitve v zbor odposlancev slovenskega naroda in v začetku oktobra se je v Kočevju zbralo 572 izvoljenih delegatov in 78 drugih zastopnikov na zgodovinskem Kočevskem zboru, ki je bil po vsej verjetnosti edinstven politični zbor v času med drugo svetovno vojno. Odločitve tega zbora so pomenile največji politični dosežek osvobodilnega in revolucionarnega gibanja na Slovenskem: postavljeno je bilo trdno ogrodje slovenske državnosti in sprejeta je bila odločitev o združitvi slovenskega naroda z borečimi se bratskimi jugoslovanskimi narodi v državno skupnost.

Nadaljnji pomembni mejnik v razvoju OF in v graditvi nove ljudske oblasti slovenskega naroda je bilo zasedanje Slovenskega narodnoosvobodilnenga sveta v Črnomlju 19. in 20. februarja 1944. To je bilo zasedanje prvega slovenskega parlamenta. Njegovi sklepi so bistveno prispevali k nadaljnjemu uspešnemu razvoju in zaključku narodnoosvobodilnega boja, ki se je končal z zmago nad fašističnimi okupatorji in njegovimi domačimi sodelavci. V začetku maja 1945 pa je z ustanovitvijo prve slovenske narodne vlade sledilo tudi zaključno dejanje v izgradnji slovenske državnosti med narodnoosvobodilnim bojem.

Pozivu OF, ki je v najusodnejših dneh ves slovenski narod združila v junaškem boju za osvoboditev, smo se odzvali tudi koroški Slovenci in s tem najbolj prepričljivo izpovedali, da smo živ del narodne skupnosti. S celotnim slovenskim narodom smo doživeli nacistično nasilje, s celotnim slovenskim narodom smo se uprli in doprinesli svoj delež v boju za obstoj. Zato je obletnica OF, ki jo obhaja slovenski narod kot narodni praznik, tudi naš praznik, ob katerem se skupno spominjamo najhujšega in obenem tudi najbolj veličastnega obdobja v naši narodni zgodovini: ko smo pod vodstvom OF, ki je bila organizirana borbena volja slovenskega naroda, iz nekdanjega „naroda hlapcev" čez noč postali narod odločnih borcev ter se proti smrtni obsodbi bojevali za zmago, za lepše življenje v svobodi.

„Koroškim Slovencem"

Koroška, zibelka slovenstva, se znova prebuja. Prvi partizani, vojaki slovenske narodne vojske, so se pojavili v koroških hribih. Prvi koroški partizani prinašajo koroški deželi blagovest svobode in se pridružujejo borcem za slovensko narodno svobodo. Tako se Koroška priključuje ostalim slovenskim pokrajinam v njihovem boju. Z ljubljansko pokrajino se v skupnem boju bore Gorenjska, Štajerska in Prekmurje, na Primorskem delujejo bataljoni Simona Gregorčiča, zdaj pa tudi koroški partizani dopolnjujejo krog slovenskih narodnih borcev. Vsa slovenska zemlja je danes enotna v boju za narodne pravice. Vsi Slovenci smo povezani v istem trpljenju in v istem upanju . . .

Koroški Slovenci! Ali razumete glas slovenskih partizanov na Koroškem? Ali čutite v njihovem junaštvu duha davnih karantanskih knezov? Ali slišite v partizanskem nastopu rožljanje orožja Matjaževe vojske, ki se prebuja pod Peco, da odreši slovenski narod? Ali slišite gosposvetski zvon, kako jim odgovarja? V njem se budijo duše zasramovanih koroških delavcev in kmetov, v njem rohni glas koroških narodnih voditeljev. V njem slišimo tožbe vseh živih Koroščev in Korošic, ječečih pod strašnim hitlerjevskim jarmom . . .

Koroški Slovenci! Prišel je čas popolnega zloma fašizma. Prišel je čas popolne svobode narodov. Prišel je čas slovenske osvoboditve. Prišel je čas, ko naj Slovenci z orožjem v roki preženemo sovražnika s svoje zemlje. Prišla je ura, ko naj se dvigne tudi Koroška in pridruži narodni vstaji . . .

Koroški Slovenci! OF vas pozdravlja kot potomce slavnih in junaških korotanskih Slovencev. OF vas pozdravlja kot najmlajše borce za narodno svobodo. OF vas poziva, da se zgledujete nad svojimi prvimi partizani in se jim pridružite . . .

Odlomki iz letaka
ki ga je na koroške Slovence naslovil
Izvršni odbor Osvobodilne fronte slovenskega naroda

Pozivu OF smo se odzvali tudi koroški Slovenci in so vključili v skupni boj vsega slovenskega naroda, s tem smo najbolj prepričljivo manifestirali živo povezanost z narodno celoto

Na pragu svobode

se je dogodil zločin pri Peršmanu

Neko noč smo prišli k Peršmanu. Odprla nam je (gospodinja Nančka) in nas z zagonetnim nasmeškom vodila v hišo. Po prstih smo se tihotapili v zgornjo sobo. Nančka pa nam je svetila s svečo. Nič ni povedala, kaj je, in za vsak primer sem vzel pištolo v roke. Nančka je prav na hitro in na široko odprla vrata v sobo, pri tem pa izbruhnila v navihan smeh. Pred nami je nenadoma stal naš tovariš Milan v spodnjih hlačah s svečo v levici in pištolo v desnici. Milan se je pri hiši počutil tako varnega, da se je kar slekel in se tak ulegel v posteljo z belimi rjuhami.

Nančka se je krohotala, da so se še otroci zbudili. Medtem smo Milana oštevali. Ta nam je zatrjeval, da je sicer raje živ kakor mrtev, toda v tej hiši je čisto brez skrbi.

Odšli smo v spodnjo sobo in komaj smo se do sitega najedli, že priteče njenih šest otrok — le sedmi še ni shodil — in kriče: „Nemci gredo!"

Tokrat se Nančka ni smejala. Brž nam je kazala pot iz sobe v vežo, od tam po hodniku v svinjak, iz svinjaka v hlev, iz hleva na skedenj, od tam pa na peter, od koder je vodil dolg in visok most skoraj naravnost v gozd. Sedaj smo se mi smejali, kajti venomer nas je priganjala:

‚Hitite! Hitite!'

Takrat so se menda otroci zmotili. Ko smo se čez nekaj dni vrnili, smo jo še vedno dražili.

Kakor je bila Nančka navihana in hudomušna, tako je bila tudi podjetna in delovna. Poleg svojih sedmih otrok je oskrbovala še tri otroke svoje sestre Micke, ki je bila v partizanih. Hkrati je bila še naša obveščevalka. Za vojsko je dala vse: iz hleva je šla ovca za ovco, vol za volom, le da je „nahranila svoje fante". Peršmanova hiša je bila prazna le tedaj, kadar je obveščevalna sporočila, da se je sovražnik napotil od Rastočnika proti Podpeci, ki je bila dobre pol ure od Peršmana. Dokler pa so bili fašisti pri Raztočniku, se partizani še zganili niso.

„. . . Na dvorišču je ležala ubita Nanči, v naročju je imela svojo najmlajšo hčerkico . . ."

Kakor vedno, je bila Nanči tudi 25. aprila zelo dobre volje. Ves dan smo bili pri hiši; imeli smo seje in posvetovanja. Tu je bil tudi štab Koroškega odreda. Sami stari partizani in znanci. Po seji smo se šalili. Ahac je modro predlagal, da si priskrbimo kaj okusnega za pod zob.

„Gašper . . ." je začel.

Prekinil sem ga in rekel, da že dobro poznam njegovo geslo: ‚Ni potrebno, da bi bilo malo, samo da je dobro!'

Napisali smo pisma in kurirji so odšli. Bilo je krasno vreme; sonce je tako prijetno sijalo, da so se borci greli po travniku. Razpoloženje je bilo sijajno. Nanči je odšla „na Gorico" k velikemu koritu prat volno, ki jo je pozimi napredla, da bi oblekla svojo mnogoglavo družino.

Tisto poldne se je res vse smejalo. Še celo 84-letna stara mama Fran-

(Dalje na 7. strani)

OBČNI ZBOR SPD „DANICA“:

Bogat obračun društvene aktivnosti - 173 akcij in prireditev

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni je v nedeljo 12. aprila 1981 v prostorih novega kulturnega doma v Šentprimožu izvedlo svoj redni občni zbor. To je za društvo bilo posebno razveseljivo, saj je to bil prvi občni zbor pod lastno streho. Občni zbor je otvoril predsednik Stanko Wakounig, ki je najprej pozdravil vse navzoče člane društva ter predstavnika Slovenske prosvetne zveze Hanzija Weissa in Krščanske kulturne zveze Janka Zerzerja.

Predsednik Stanko Wakounig je povedal, da je bila zadnja poslovna doba SPD „Danica“ izredno delovna, saj so v tem času poleg kulturnega dela zgradili še kulturni dom v Šentprimožu in s tem uresničili dolgoletno potrebo po lastni strehi, ki naj

ne bo le dom za domače društvo, ampak tudi kraj srečanja vseh, ki jim je blizu kulturno sodelovanje. Predsednik se je ob tej priložnosti v imenu društva zahvalil vsem, ki so pomagali pri gradnji doma in ki tudi zdaj pomagajo, zlasti s svojimi obiski prireditev in tako posredno podpirajo delovanje društva. Predsednik je posebno naglasil zasluge društvenega blagajnika Francija Polzerja, ki je v času gradnje takorekoč vsako minuto svojega prostega časa posvetil gradnji doma in tudi zdaj žrtvuje mnogo časa, da življenje v domu v redu poteka. Predsednik je potem govoril o delovanju društva, pri čemer je posebej poudaril, da je treba aktivirati društveno knjižnico in bolj skrbeti za izobraževanje odraslih.

Poročilo o delovanju društva v minuli poslovni dobi je podala tajnica društva, Danica Kežar. Iz njenih izvajanj je razvidno, da je društvo od zadnjega občnega zbora, to je od 5. marca 1978 do 12. aprila letos skupno izvedlo 173 prireditev in drugih kulturnih akcij. Pri tem gre razumljivo za nastope društvenega mešanega pevskega zbora, mešanega okteta, tria Korotan, mlajšega mladinskega pevskega zbora in društvene dramske skupine ter za gostovanje drugih kulturnih skupin, ki so bile v gosteh pri SPD „Danica“. Če pogledamo dejavnost posameznih skupin, je stanje sledeče: mešani zbor je izvedel nad 60 nastopov, mešani oktet in trio Korotan 59, mlajši mladinski zbor 18, medtem ko je igralska skupina letno naštudirala eno odrsko delo in z le-tem nastopila doma in šla v goste k drugim društvom na Koroškem. Razen tega so igralci „Danice“ sodelovali tudi pri centralnih predstavah Slovenske prosvetne zveze.

V letu 1978 med vidne kulturne akcije SPD „Danica“ sodijo uprizoritev drame „Volkodlaki“, gostovanje tria Korotan v Telfsu na Tirolskem, gostovanje mešanega zbora in tria Korotan v Solnogradu, gostovanje prijateljskega zbora iz Nürnberga v Šentprimožu, številni nastopi pevskega zbora v času turistične sezone, pričetek gradnje kulturnega doma, gostovanje pevskega zbora v Pettenbachu v Zgornji Avstriji in gostovanje Tria Korotan v Logatcu. Leto 1979 so pričeli z vsakoletnim plesom „Danice“, potem je sledila otvoritev dvojezičnega otroškega vrtca v Šentprimožu, pevski zbor je gostoval in sicer v Šentjurju pri Celju, tradicionalna je materinska proslava, katere spored pripravijo otroci, maja je zbor gostoval v Novem mestu, pomemben dogodek je bil 14. september, tedaj je zbor dobil nove obleke, podarjene od tovarne Rašica v Ljubljani. In spet je zbor bil na gostovanju in sicer v Šoštanju, novembra pa je zbor priredil slavnostni koncert ob 80-letnici življenjskega jubileja Pavla Kernjaka in 70. rojstnem dnevu Radovana Gobca. Leta 1980 je zbor „Danice“ sodeloval na pevskem srečanju „Od Pliberka do Traberka“, marca je zbor in trio gostoval na Tirolskem, mladinski pevski zbor pa je nastopil na proslavi 25-letnice Zveze slovenskih organizacij. 26. maja leta 1980 pa je za društvo bil najlepši trenutek njegove zgodovine, ko so v okviru obsežnega kulturnega sporeda izročili svojemu namenu kulturni dom v Šentprimožu. Delo v domu je takoj zaživelo, saj so v le-tem od lanskega maja do letos imeli že 18 prireditev, društvene skupine pa nad 100 raznih vaj. Istega leta je SPD „Danica“ sprejelo v goste pevski zbor iz Šentjurja pri Celju, obisk pa jim je vrnil trio Korotan. V kulturnem domu so se vrstile prireditev za prireditvijo tako, da je v domu skoraj vsak teden bilo živahno. Med nove aktivnosti društva sodijo tudi gimnastične vaje za ženske in plesni tečaj za mladino. Za otroke so pripravili posrečeno miklavževanje. V letu 1981 je društvo doslej izvedlo že 18 raznih prireditev, kar potrjuje marljivo dejavnost SPD „Danice“.

Franci Polcer je kot blagajnik povedal, da ima društvo velike finančne potrebe, ker je še mnogo, kar je treba urediti. Istočasno pa se je ob tej priložnosti zahvalil vsem, ki so pomagali pri gradnji doma bodisi z finančno podporo ali z udarniškim delom. Povedal pa je tudi naj ima vsak, ki stopi v kulturni dom v Šentprimožu občutek, da je prišel domov in da naj dom, zgrajen s toliko truda in požrtvovalnostjo, vsi čuvajo kot da bi stopali v lastno hišo.

Po razrešnici dosedanjemu odboru, je občni zbor izvolil novo vodstvo. Pravzaprav gre za dva odbora in sicer eden, ki je odgovoren za kulturno dejavnost, drugi pa upravo doma. Tako je za kulturno oz. društveno dejavnost ponovno bil izvoljen za predsednika Stanko Wakounig, predsednik za upravo kulturnega doma pa je postal Janez Wutte-Luc.

V diskusiji so udeleženci občnega zbora obravnavali različne probleme, ki so se nanašali tako na delo društva pri čemer je prišlo do izraza, da bi društvo v bodoče moralo posvečati več pozornosti družabni dejavnosti. K besedi pa sta se oglasila tudi zastopnika obeh centralnih kulturnih organizacij, Janko Zerzer za KKZ in Hanzi Weiss za SPZ; oba sta društvu čestitala k uspešnemu delovanju in obljubila vsestransko pomoč.

Po občnem zboru so udeležencem pokazali še videofilm o otvoritveni slovesnosti kulturnega doma.

ŠENTJAKOB V ROŽU:

Priznanje za 25 let samostojnega dela

V naši občini Šentjakob sta kar dva podjetnika, ki letos obhajata 25-letnico samostojnega dela. To sta hotelir Miha Antonič z Reke in Tonči Koren, trgovec iz Šentjakoba. Slednjega poznamo kot navdušenega planinca in gospodarja slovenske planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo“ na planini Bleščeči. Po smrti zaslužnega gospodarja planinske koče Jozeja Miklavčiča, so naši planinci zaupali to funkcijo Tončiju Korenu, ki jo z velikim veseljem in prizadevanjem izpolnjuje. Pred kratkim sta oba podjetnika od koroške gospodarske zbornice prejela častno priznanje.

Obema izrekamo naše iskrene čestitke z željo, da bi se sadovi njunega trdega dela ohranili neokrnjeni poznejšim rodovom.

PLIBERK:

Pozitiven obračun leta 1980

Soglasno je na zadnji seji občinski svet v Pliberku odobril obračun za leto 1980. Zaradi višjih davčnih dohodkov in zaradi neizvedbe nekaterih cestnih del, ki jih je preprečila zgodnja zima, je izpadel obračun pozitivno. Presežka je bilo 621.000 šilingov.

Finančni referent dir. Valentin Vauti je v svojem poročilu navedel realizacijo številnih projektov iz zadnjega leta. Med drugim modernizacijo občinskih uradnih prostorov, renovacijo fasade Werner Bergove galerije, dejavnost na področju stanovanjskih hiš, ki so v štadiju projektiranja, cestna dela ter ukrepe v zvezi s požarno brambo. Izvedel se je tudi nakup zemljišč, jeseni pa bo že zgotovljena nova mrtvašnica.

Glede športnega igrišča, kljub sklepu v zadnjem letu ni prišlo do rešitve in modernizacija požarne brambe v Rinkolah bo tudi še nekaj časa odprto vprašanje. Občinski odbornik Jože Partl (EL), ki je prebral tudi poročilo kontrolnega odbora, je v diskusiji kritiziral odgovornega referenta Othmarja Moryja (VP), ki se dalj časa ni brigal za rešitev v zvezi stare stanovanjske hiše, ki jo bodo sedaj renovirali. Gre za stanovanjsko hišo, ki jo je pred leti mestu Pliberk podaril s 50 ha gozda vred neki privatnik. Renovacija bi stala okoli 6 milijonov šilingov, zato je občina po večinskem sklepu SPÖ in EL najprej hotela hišo podreti, ter jo nadomestiti s stanovanjskim poslopjem. Ker pa se je izkazalo, da je hiša zaščitena so jo skušali prodati, kar se pa ni posrečilo. Občina se je sedaj odločila za najnujnejše renovacije. Nekaj sob bo dobil na razpolago Rdeči križ, nekaj jih bo kmalu uporabnih v stanovanjske namene.

Avstrijsko-jugoslovansko društvo, Koordinacijski odbor klubov na Koroškem, Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza

vabijo na koncert

‚S pesmijo in plesom po Jugoslaviji‘

v sredo 29. aprila 1981 ob 20. uri v Delavski zbornici v Celovcu.

Gostuje:

folklorni ansambel KUD „Svetozar Markovič“ iz Novega Sada
Folklorni ansambel KUD „Svetozar Markovič“ je znana skupina, ki je že lani znala navdušiti številne koroške obiskovalce na prireditvah v Mestni hiši v Borovljah, v Kulturnem domu v Šentprimožu in v Delavski zbornici v Celovcu.

Spored: 1. Plesi iz Banata, 2. Rusinski plesi, 3. Bunjevački plesi, 4. Vokalni solist Mihajlo Oneščuk, 5. Čardaš, 6. Šumadijski in pomoravski plesi, 7. Makedonski plesi, 8. Glamoč – Nemi plesi iz Bosne, 9. Vokalni solist Marija Savic, 10. Slovenski plesi, 11. Vlaški plesi, 12. Plesi iz Vranja.

„Matiček se ženi“ v Šentjanžu

Šentjanžčani z Molierom na Kotu in v Beli pri Kranju

Na velikonočni ponedeljek so pri Tišlarju v Šentjanžu gostovali **radiški igralci** z Linhartovo komedijo „Veseli dan ali Matiček se ženi“. Dvorano so to pot napolnili predvsem gledalci iz sosednjih krajev manj pa šentjanški gostje. Za kar jim je lahko žal. Radiški primer je poleg drugih na Koroškem resda potrdilo, da dosegajo naša amaterska gledališča nek nov nivo, takšen namreč, ko beseda „o kulturnem užitku“ ne bo več le obrabljena fraza. Saj že sam izbor priča o pogumu radiških igralcev. Ni namreč neproblematično lotiti se skoraj 200 let stare komedije. Če jo ne vidiš v pravilnem zgodovinskem okviru, v katerem je bila gotovo kar najbolj napredna po svoji izpovedi, bi jo v marsikaterih trenutkih mogel tudi napačno razumeti ženo, denimo, ko Matiček ali pa tudi baron sodita o lastnostih žensk. Kritiko fevdalne gosposke, njenih privilegijev – predvsem še pravice prve noči, okrog katere se končno vsa komedija vrti – gledaš iz dostojne distance, neposredno aktualen pa je za nas na Koroškem še zmeraj odnos med nemškim jezikom v kanclijah in slovenskim, baje kmečkim jezikom. Pa je Linhart te stvari zapisal pred 200 leti za razmere na Kranjskem!

O igralcih se da povedati vse najboljše. Če se je kateremu kak hip ustavilo, potem prav gotovo zato, ker so bili igralci utrujeni, saj so dopoldne že igrali v Železni Kapli.

V petek 10. aprila so **šentjanški igralci** nastopili s tremi odlomki iz Molierovih komedij na Kotu. Bila je to tudi obenem generalna vaja za nastop pred bolj kritičnim občinstvom v Beli pri Kranju v soboto naslednjega dne. Pred igro v Beli je bila še krstna uprizoritev osemmilimetrskega filma o materinskem dnevu v Šentjanžu 1980. Film sta posnenla Mirko Kunčič in Hanzi Weiss. Prikazuje pa, kako so se šentjanški otroci pripravljali na nastop na materinski dan pred šentjanško cerkvijo, kako so recitirali pesmi, nekaj zapeli in zaigrali kratko igrico. V komentarju k filmu pripoveduje mentorica skupine Marica Pinter tudi o težavah pri delu z najmlajšimi, ker so prav oni najbolj izpostavljeni vplivu ponemčenja na vasi. Film je ozvočen in je nov poizkus poročati o že opravljenem kulturnem delu.

V Beli so se Šentjanžčani seznanili s krajem samim, v diskusiji s tamkajšnjimi mladinci pa so tudi nekaj povedali o svojih problemih in o položaju narodne skupnosti na Koroškem nasploh.

ŠKOCIJAN:

Občina kupila zemljišča

Najvažnejša točka zadnje občinske seje v Škocijanu je bil gotovo nakup skupno skoraj 6 ha zemlje. Občina je od gostilničarja Rabla kupila površino 32.000 m², ki ležijo v bližini farnega doma v Škocijanu. Cena te zemeljske površine znaša 4,2 milijona šilingov, namenjena pa je za gradnjo stanovanjskih hiš. Na isti seji pa je padla tudi odločitev za nakup gozdne parcele v katastralni občini Sreje, katere cena znaša 340.000 šilingov. Del vsote (1,5 milijona šil.) bo prispevala občina sama, 3 milijone šilingov pa bo občina dobila kot brezobrestno posojilo na tri leta od koroške deželne vlade. Sklepi v teh zadevah so bili soglasni.

Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje lova. Za dobo desetih let je občina dala v najem občinski revir lovskemu združenju v Škocijanu. Bife v kopališču Zablatniškega jezera so dali v najem Heinrichu Schwarzu, teniško igrišče v Podkraju pa kapelškemu profesorju Franzu Sleik. Za vrtnarska dela v občinskem območju je občina pooblastila podjetje Englaner.

Z glasovi SPÖ je uvedla občina tudi brezplačen servis v gradbenih zadevah. Vsak občan se v Celovcu posvetuje v gradbenih in tudi pravnih zadevah z arhitektom dipl. Ing. Helmutom Ogrisom.

NONČA VAS PRI PLIBERKU:

Jubilej domačega podjetja

Pred nedavnim je praznovalo tesarsko podjetje Valentin Krof v Nonči vasi pri Pliberku 25-letnico obstoja. Za to priložnost je podjetje vabilo svoje sodelavce, župana pliberške občine Mikuscha, predstavnike obrtne zbornice in druge osebnosti v znano hotelsko restavracijo Breznik v Pliberku na jubilejno slavje. Vabilu so se odzvali vsi povabljeni, saj je podjetje Krof po svojih solidnih tesarskih delih znano po vsej občini in daleč preko nje.

Petindvajset let v zgodovini enega podjetja ni veliko, vendar to za podjetje oziroma Valentina Krofa in njegovo ženo pomeni mnogo. Predvsem so to bile skrbi in trajno prizadevanje in iskanje novih naročil za delo. To je bilo za obstoj tega, danes pomembnega podjetja zelo važno. Tako lastniki lahko s ponosom gledajo na prehojeno, včasih tudi težavno pot. Danes podjetje Krof velja za sodobno urejen in konkurenčen tesarski obrat. Seveda pa pomeni obstoj takega podjetja za naš zaostali kraj tudi mnogo, posebno za naše delavce, saj jih Krof zaposljuje blizu štirideset, katerim ni treba iskati kruha v oddaljenih krajih.

Mojster Valentin Krof je vložil vse svoje sposobnosti, pridnost in znanje v podjetje, da se je širilo in večalo. Ob tem mu stoji ob strani tudi njegova žena Brigita, (rojena Maček, hči znanega, že umrlega kolarskega mojstra v Pliberku), je desna roka podjetja, na skrbi ima pisarniške posle, teh pa seveda ni malo.

Tesarski mojster Krof pa je poleg svojega dela v podjetju našel tudi čas za delovanje v javnem življenju. Pred leti je bil namreč tudi župan takratne občine Blato in nato še dolga leta občinski odbornik in mestni svetnik; te funkcije je opravljal v okviru socialistične stranke. Razen tega je podjetni Valentin Krof še strasten lovec; v svoji hiši ima namreč številne trofeje, med njimi zelo redke primerke.

Pri Krofovih se seveda tudi zavedajo, da pridobljene dobrine niso samo sad njihovega dela, temveč tudi njihovih sodelavcev. Zato se je mojster Krof vsem, posebno tistim, ki so podjetju ostali zvesti vseh 25 let, zahvalil v svojem govoru. Nagrade in priznanja sta ob tej priložnosti prejela Štefan Maček iz Čirkovč in Franc Maček iz Vidre vasi.

Petindvajsetletni jubilej podjetja Krof je pravzaprav bilo dvojno slavje — mojster Krof je pred kratkim namreč srečal „Abrahama", zato je bil deležen številnih čestitk in želja.

Tudi mi želimo Valentinu Krofu vse najboljše, da bi njegovo podjetje tudi v prihodnosti bilo tako uspešno in ugledno, posebno pa mnogo zdravih in srečnih let!

ikej

SELE:

Gostoval je Slovenski oktet

Na velikonočni ponedeljek je s koncertom slovenskih pesmi na povabilo KPD „Planina" gostoval v farni dvorani v Selah Slovenski oktet. S sporedom, ki je bil sestavljen izključno iz slovenskih pesmi je Slovenski oktet pred nabito polno dvorano hotel poudariti, da je Oktet vseh Slovencev, tudi koroških. Spored je povezoval Marjan Stare, ki je med pesmimi predstavljal pesnitve koroških avtorjev Milke Hartmannove, Valentina Polanška in Andreja Kokota. Posebej je pozdravil še Milko Hartmannovo, ki se je napotila v oddaljene Sele in prisluhnila Slovenskemu oktetu.

Navdušenje poslušalcev nad glasbeno izredno izdelanimi slovenskimi pesmimi je bilo spet tako veliko, da se Slovenski oktet ni mogel posloviti kar po zaključenem sporedu. V dodatku je zapel še vrsto mednarodnih pesmi, posebno vžgala je ljudska pesem iz afriške Zambije.

CELOVŠKA UNIVERZA:

Študentje slavistike se branijo proti novim predpisom

Študentje slavistike na celovški univerzi so zadnji teden v obliki „javne klavzure" protestirali proti novim izpitnim predpisom. Ministrstvo je na novo predpisalo štiriurno klavzuro kot zaključni izpit v okviru študija slavistike. Gre za predpis, ki po izjavah študentskih zastopnikov pravno sploh ni krit. V predpisu vidijo v glavnem poskus kontrole študentov in asistentov ne pa izboljšanja študija jezika, ki se študentom zdi možen v glavnem le z izgradnjo praktičnih jezikovnih vaj. (Pri sedanji ureditvi so predpisani dve tedenski uri v okviru prvega študijskega odseka).

Od ureditve je prizadetih okoli 50 študentov slavistike (v Celovcu je možno študirati slovenščino, srbohrvaščino in ruščino), verjetno pa je, da bi ministrstvo takšno ureditev uvedlo tudi pri drugih jezikovnih vedah, če bi se takšna ureditev ustalila v okviru slavistike. Študijska komisija slavistike je predlog ministrstva proti glasovom študentov odobrila, sedaj čakajo na odgovor ministrstva, ki pa bo po verjetnosti negativen.

Z „javno klavzuro" — nekaj študentov se je vsedlo in pisalo naloge hkrati pa so drugi študentje delili letake — so študentje slavistike uspešno vzbudili zanimanje drugih študentov.

Generalni konzulat SFRJ v Celovcu in rektor celovške univerze vabita na predavanje

„O RAZVOJU SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVNEGA SISTEMA V JUGOSLAVIJI"

ki bo v sredo 29. aprila 1981 ob 16. uri v predavalnici z-109 na celovški univerzi.

Predavatelj: Dr. Aleksander FIRA, predsednik Zveznega komiteja za zakonodajo Socialistične federativne Republike Jugoslavije.

Dopust 81 s predavanji in diskusijami

„Starost pametno premostiti" bo ena od podijskih diskusij v okviru strokovnega sejma „Dopust 81". Nadaljnje teme so „Priprava na upokojitev" 7. in 8. maja. 1981, vsakokrat od 14. do 16. ure; v četrtek 7. maja bo simpozij ob prostem času, ki ga priredi celovška univerza za izobraževalne vede; v petek 8. maja ob 14. uri bo prireditev s temo „Video, nov medij in njegove možnosti"; v soboto, 9. maja bo od 9. do 12. ure govorniško tekmovanje Avstrijske lige za združene narode; prav tako bo v soboto, 9. maja ob 11. uri pogovorna tribuna s temo „Starejši s cerkvijo na potovanjih" in v nedeljo, 10. maja ob 10. uri slovesna služba božja v sejemski hali 5.

Vseh teh prireditev se bodo udeležili mladina in starejši ljudje, kar pomeni, da bo med obema starostnima skupinama prav gotovo prišlo do boljšega medsebojnega razumevanja in spoštovanja, kar je seveda namen sejma „Dopust 81". Važno vlogo pri tem bo igrala tudi mladinska organizacija „Kärntner Landjugend", ki bo v nedeljo, 10. maja nastopila s svojim lastnim programom. Ob tej priložnosti bo več teh mladinskih organizacij pod pokroviteljstvom Deželnega mladinskega sekretariata Koroške seznanjala obiskovalce sejma z njeno dejavnostjo.

V A B I L O N A

K O N C E R T
ansambla Francija Miheliča s pevci

- **v ned. 26. aprila 1981 ob 15. uri v ljudski šoli v Kotmari vasi. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci" v Kotmari vasi.**
- **v nedeljo 26. aprila 1981 ob 20. uri v kulturnem domu v Šentprimožu. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Šentprimožu v Podjuni.**

Koncerta je posredovala Slovenska prosvetna zveza v Celovcu.

Prijatelji prijetne glasbe prisrčno vabljeni!

Ansambel Francija Miheliča šteje med tiste slovenske ansamble ljudske instrumentalne glasbe, ki se jim obeta še zelo uspešna bodočnost.

Pred desetimi leti je Franci Mihelič, ki je glasbeni samouk, ustanovil instrumentalni trio, ki je nastopal po Sloveniji. Pri nastopih je spoznal pevski duo sestro in brata Bernardo in Francija Lovšina, ki sta sedaj izvrstno dopolnilo instrumentalne skupine. Čedna temnolasa Bernarda je kmalu postala njegova žena, tako da lahko govorimo o „družinskem" ansamblu, saj je kontrabasist Milan brat Franca Miheliča, kitarist Ludvik pa bratranec.

Franc Mihelič se je že s 6 leti začel zanimati za glasbo. Z velikim trudom je razvil svoj glasbeni talent in danes ga cenijo kot izjemnega virtuoza na harmoniki. Kot takšen je tudi središče ansambla in ljubljenec publike. S svojim brezprimernim igranjem na diatonski, klavirski in električni harmoniki navduši v krogu svojih pevcev in instrumentalnih soigralcev vsako publiko. S turnejami po Avstriji, Italiji, Švici ter z dvomesečnim gostovanjem v Ameriki in Kanadi so znali navdušiti tudi že mednarodno publiko.

LOČE:

Še na mnoga leta . . .

Pred kratkim je pri Pušniku v Ločah v krogu svojih otrok, nekaterih odbornikov društva in tovarišev pevcev praznoval svoj 60. življenjski jubilej neumorni društvenik Neček Taupe. Predsednik društva „Jepa-Baško jezero" Hanzi Mikl je jubilantu izrekel prisrčne čestitke ter se mu zahvalil za požrtvovalno narodno delovanje od mladih let vse do današnjih dni. Tajnik društva Jožko Wrolich je v svojem poročilu orisal velike zasluge slavljenca predvsem pri ustanovitvi tamburaškega ansambla in pri zbiranju materialnih sredstev za društvo sploh. Spregovoril je tudi nekaj besed o življenjski poti dolgoletnega pevca moškega zbora. Slavljenec Neček Taupe se je rodil v Rutah, po drugi svetovni vojni, ki mu ni prizanesla, je delal pri železnici, kjer je bil priznan tako pri predstojnikih kakor tudi pri sodelavcih. Po upokojitvi ga je posebno prizadela smrt žene Slave. Kljub globoki žalosti zaradi tega hudega udarca ni klonil. Ohranil je svoj sončni značaj in vsi posebno pa še predsednik društva so mu ob njegovem življenjskem jubileju želeli, da bi ostal še nadalje pri čvrstem zdravju in tako še v bodoče posredoval svoje bogate izkušnje mlajši generaciji pod Jepo.

Valentin Polanšek 79

BRATOVSKA JESEN

II. del

„Naš domači moški zbor je nekaj let vodil kaplan. Prijateljsko smo se imeli!"

Spet so nadlegovali škofa Rožmana s tako novico, da se je prevzvišeni tokrat osebno po telefonu obrnil na predsednika Kluba koroških Slovencev zaradi pohujševanja tistega zloglasnega ‚škofijskega drvarja' . . .

„Pa od kod ima ta naslov ‚škofijski drvar'?" se je šalil doktor Felaher.

Tudi škofa je osmešilo.

„Spoštovani gospod državni tožilec, vi ste mi poslali tega človeka. Ordinariatski logar ga sicer hvali kot veselega, pridnega in tovariškega delavca. Zdaj pa ta pritožba iz gornjegrajskega župnišča. Ta človek menda ob vsakem prostem času samo harmoniko nateguje in gode, in gode, da vse pleše."

Doktor Felaher se je pomuzal:

„Bolje je, da Savinjčani plešejo in se v prostem času imajo radi, kakor da bi se pretepali in imam potlej jaz celega vraga sodnijskih obravnav. Tam je vroča kri doma. In lepih deklet je premalo."

Potem sta se pogovarjala dalje kot prijatelja koroška sorojaka in končala tako, da se bo našla čez zimo druga zaposlitev, čim bo končano spravljanje lesa v Novi Štifti.

„Kaj pa je na Komendi tu pri Ljubljani?"

Predsednik Kluba koroških Slovencev bi na vsak način imel svojega rojaka Zoranovega Matevža izpod Pece raje bliže sebe, da bi ga kdaj pa kdaj srečal, da ne bi napravil kake neumnosti zaradi svoje ljube onstran Hitlerjeve meje, kjer mu kot vojaškemu dezerterju v vsakem primeru preti krogla.

Gozdarska uprava v Novi Štifti je dobila pismo za svojega drvarja. Logar je pismo kar spoštljivo otipaval, ko je videl natiskano ‚Klub koroških Slovencev, v roke doktorju Juliju Felaherju'. Kaj, se je spraševal možakar, ali bo imel moj drvar s sodnijo opravka? Poznal je ime državnega tožilca in je rahlo vztrepetal. In naslov se je tudi glasil: osebno v roke!

„Da odhajate? Kam pa? Pa tako hitro?" je zaskrbelo krčmarico.

Dal ji je naslov Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, pa svoje novo ime ‚Jože Nedelja' zraven.

Po eni strani je bil Matevž kar vesel, da so ga premestili na Komendo. Odkar se je v Novi Štifti in Gornjem gradu družil s cerkvenimi pevci in v krogih okoli cerkve, je začutil, da so se ohladili odnosi med drvarji. Niso mu več vsega zaupali. Nehote je nekoč celo prisluškoval, kako so ga obdelovali.

„Saj veš, da noče povedati, od kod je, ko se mu pa na gobcu pozna, da ni Jugoslovan."

„No, kaj že to?"

„Tak škofijski podrepnik je ali celo kak agent Ehrlichove Katoliške akcije."

„Kaj bi obdolževal, če ne veš! Saj ne politizira nikdar."

„Pa ta prekleta harmonika. Vse babe bo strepal po okolici. Lahko govori o godenju, ko za to še lepo zasluži."

„Tudi zastonj igra. Sam menda nikdar ne računa za vižo."

„Eh, bodi kakor že, tujec je tujec. Bo pa morda kdo drug od naših dobil namesto njega delo."

„Če bo kot levičar znal tako škofovskim v rit lesti kot . . ."

Tedaj je čofnilo. Drvar je udaril drvarja po gobcu. Matevž je raje zbežal.

Ni dolgo trajalo, pa so poslali iz klubske pisarne pismo, v katerem je bilo neodprto pismo s cvetočo pisavo. Matevž se je ustrašil. Tako mu še ni bilo pri duši nikdar. Čakal je, da bo na svoji sobici v prizidku nad velikanskimi hlevi. Pa še potem je čakal, ko je bil tam. Začel je pretehtavati. Navsezadnje se je zasmejal:

„Prismojenec, kdo bi pisal? Saj vidiš na poštnem pečatu. Gornji grad! Kdo že more biti?"

Res: Vesna je pisala. Takega pisma on še nikdar ni bral, kje dobil! Lonka je pisala tako, kot je govorila po domače, njene besede so se bolj skupaj držale. Tukaj pa je bilo pisano tako kot v mohorjankah ali pratiki ali slovenskem časopisu. Bil je zdrobljen po vsem osrčju. Pa tako opojno ga je razganjalo.

Vesna je pisala, da je našla možnost, kjer bi on za dober denar kupil izvrstno harmoniko. To ga je vsega omamilo. Kar peš bi letel v Gornji grad . . .!

Vesna je prišla kmalu po božiču leta tisočdevetstoenainštiridesetega. Pisala je točno, kje se dobita, in točno tako je bilo. V zimskem plašču je bila vsa gosposka. Nič podeželskega ni bilo na njej. Davno je že po znancih in dobrih ljudeh uresničila, da je nekdanji ‚škofijski drvar' kupil harmoniko. Ko sta sedela v gostilni na Klancu, se je večkrat nasmejala:

„Samo kje najdeva kraj, da boš ti godel in jaz bi plesala!"

Gledal jo je pobožno kot mamko božjo na Brezjah, kjer je večkrat bil. Morda vselej v pričakovanju, da pride Lonka! Njo je pričakoval, četudi v njunem dopisovanju

Enakopravnost kot vsakdanji kruh

Nihče nam ni vedel odgovora, ko smo spraševali, koliko neki stane enakopravnost petih jezikov in pisav v Vojvodini. Nihče po tem ne sprašuje, ker je to stvar demokracije in ker je samoumevna zadeva. To je tako, kot če bi spraševal po stroških za proizvodnjo žita. Kruh pač mora biti, ne glede na to, koliko njegova proizvodnja stane. In narodnostna enakopravnost je za Vojvodino kot vsakdanji kruh, in nihče ne vprašuje po njeni ceni.

Res ima Vojvodina poseben položaj. Kje drugje v Evropi bi našel deželo, kjer bi na 21 000 km² živelo skupaj 24 narodnosti? Problem je morda le v tem, da večina od njih živi precej raztreseno po vsej Vojvodini, tako da ni mogoče vsem zagotoviti dejansko enakopravnost. Ko bomo bogatejši, pravijo v Vojvodini, bomo lahko enakopravnost zagotovili tudi njim. Tako je zaenkrat v vsej avtonomni pokrajini, ki je del Srbije, enakopravnih pet jezikov: srbohrvatski oz. hrvatskosrbski, madžarski, slovaški, romunski in rusinski. Enega samega uradnega jezika ni, vsi ti jeziki so uradni, in tako jih tudi obravnavajo.

Vojvodina ima okoli 2 milijona prebivalcev, od tega je okoli 55 odstotkov Srbov, skoraj 22 odstotkov Madžarov, nekaj nad 7 odstotkov Hrvatov, Slovakov je 3,7 %, Romunov 2,7 %, Rusinov 1,3 %, ostalih narodnosti pa okoli 8 odstotkov. Med njimi so Črnogorci, Makedonci, Slovenci, Albanci, Romi, Nemci, Ukrajinci, Bolgari, Muslimani, Čehi, Rusi in manjše število Poljakov, Židov, Grkov, Turkov, Italijanov, Vlahov, Avstrijcev in drugih narodnosti. Pomembno je, da se več kot 53 000 Vojvodincev (2,7 %) ni opredelilo za nobeno narodnost, medtem ko nad 6000 Vojvodincev pri zadnjem popisu 1971 sploh ni izpolnilo rubrike o narodnosti. Dejansko so vse naštete številke le orientacijskega značaja, saj od številčnosti posamezne narodnosti njihove pravice sploh niso odvisne.

Veliko število neopredeljenih po narodnosti je razumljivo tudi iz velikega stevila mešanih zakonov: kar več kot ena četrtina vseh zakonov v Vojvodini je mešanih. To je povsem normalen pojav v narodnostno tako barviti deželi. Vendar pa ne povzroča nikakršnega „vindišarstva", ki je pri nas skozinskoz političnega značaja. Pri nas je „vindišarstvo" vmesna postaja na poti enosmerne ceste v germanizacijo. Le redkokje je iz mešanega zakona zrastel zaveden Slovenec, praviloma mešan zakon za otroke pomeni germanizacijo. Drugače pa v Vojvodini. Vsi začudeni so bili, ko smo jih spraševali po asimilaciji. Vprašanja nikakor niso mogli razumeti, ker očitno samega pojava asimilacije ne poznajo. Drugo je seveda prehajanje iz narodnosti v narodnost — v vseh smereh, ki pa ga pogojujejo edinole mešani zakoni. V teh se recimo v treh generacijah pojavijo tri, štiri narodnosti. Niso redki primeri, ko ima sin Romun za očeta Romuna, za mati Nemko, za deda Nemca in za babico Madžarko. Ne glede na to, za kakšno narodnost se bo sin opredelil, vedno bo imel vse možnosti osebnega in družbenega razvoja. Omenjeni sin Romun je čisto konkretna oseba, ki je sedaj predsednik družbenopolitičnega zbora Skupščine SAP Vojvodine.

Kakšna pa je ta enakopravnost konkretno? Vzemimo tista področja, ki so pri nas na Koroškem v središču naših prizadevanj: šolstvo, kultura, dvojezičnost, sodstvo, uradni jezik, javna uprava itd.

Že predšolske ustanove so urejene tako, da ima vsak otrok možnost, se učiti svojega maternega jezika. Urejeno je glede na okolje. V madžarskih sredi-

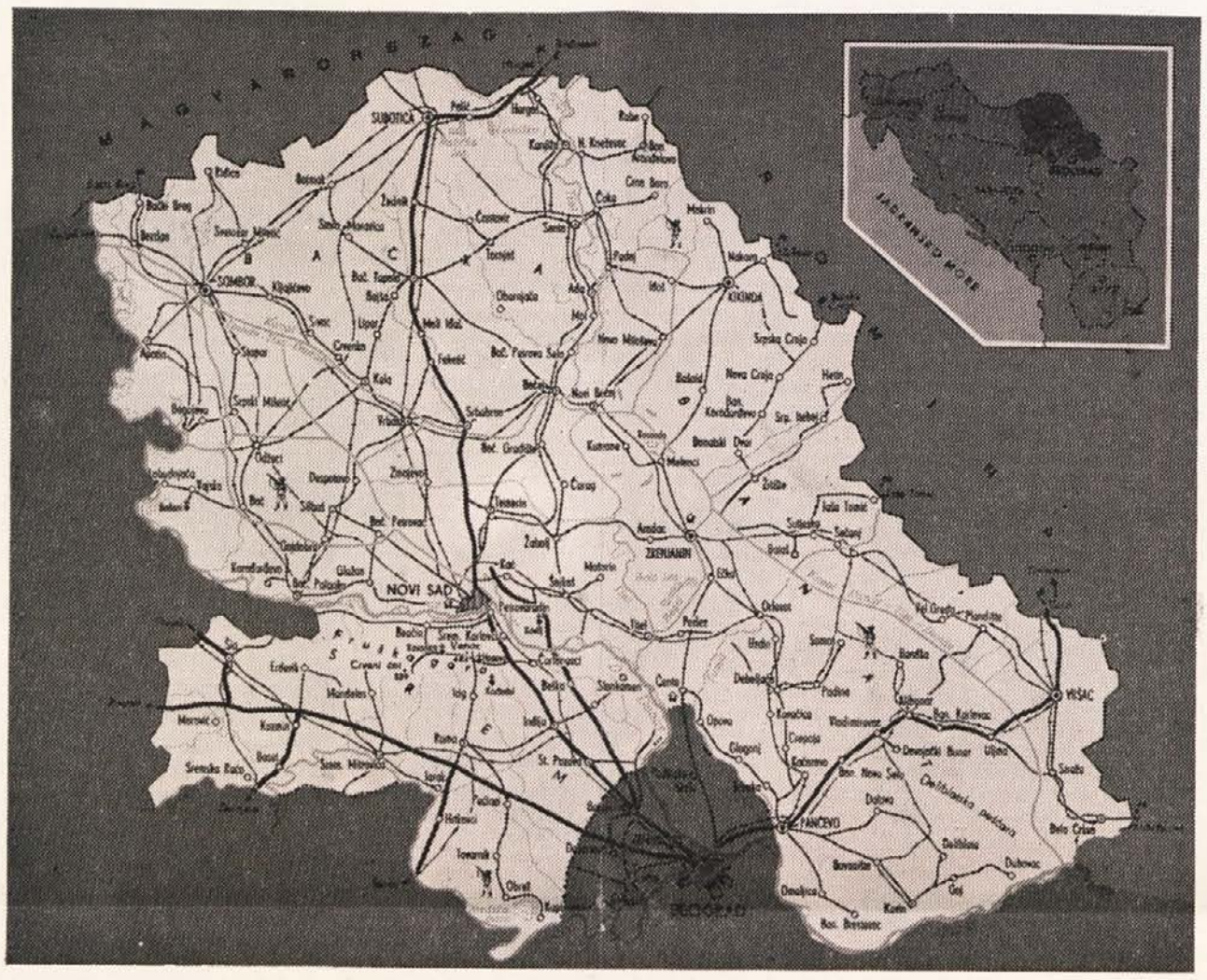

diščih je vzgoja madžarskih otrok v madžarščini, pri tem pa se še dnevno četrt ure učijo tudi srbohrvaščine. Otroci srbske ali hrvatske narodnosti v teh vrtcih pa imajo možnost naučiti se madžarskega jezika, ki se je velika večina otrok poslužuje. Seveda oskrba z otroškimi vrtci še ne zajema vseh otrok, vendar pa npr. v Novem Sadu 45 odstotkov vseh otrok obiskuje vrtce. V Novem Sadu je možna tudi še predšolska vzgoja v slovaškem in rusinskem jeziku.

V Novem Sadu smo poleg novega otroškega vrtca v mestnem predelu Telep, kjer živi veliko Madžarov, obiskali tudi osnovno šolo „Joszefa Attile", torej dvojezično madžarsko-srbohrvatsko šolo, ki je ena najmodernejših v vsej Vojvodini. Desetrazredno osnovno šolo in dva razreda srednje šole obiskuje okoli 1500 šolarjev. Pouk v osnovni šoli se odvija dvojezično, pri tem pa so otroci porazdeljeni po madžarskih in srbohrvatskih oddelkih. Vsi se učijo obeh jezikov, vsak pač z drugega izhodiščnega maternega jezika. 103 stalni učitelji in 15 občasnih za specialne predmete skrbi v dveh izmenah, dopoldne in popoldne, za šolanje otrok. Otroci imajo možnost, da tudi po pouku še ostanejo v šoli, urejeno imajo v sami šoli zdravstveno službo, ki recimo skrbi za korektivno gimnastiko ali pa za popravilo zob, poleg običajnih predmetov in jezikov, ki se jih učijo v sodobnih fonolaboratorijih, pa je na urniku tako za fante kot za dekleta gospodinjska vzgoja — v obeh jezikih. V dveh šolskih stopnjah srednje šole, ki je našla bivališče v ločenem poslopju, ni uspelo zagotoviti dvojezične vzgoje, pač zato, ker srednja šola zajema večji rajon in se v njo vpisujejo tudi dijaki iz drugih okolij, kjer ni dveh ali več narodnosti.

Pa tudi v visokem šolstvu imajo pripadniki vojvodinskih narodnosti možnost, da se izobražujejo v svojem materinem jeziku. Tu je sicer zaradi zapletenejše organiziranosti študija potrebno, da se na posameznih fakultetah prijavi najmanj 30 študentov za posamezni jezik, vendar pa je potem pouk v terjanem jeziku.

Izpite je mogoče opravljati v vseh petih enakopravnih jezikih, poleg tega pa obstajajo posebni inštituti za madžarski in slovaški jezik, stolica za rusinski jezik v Novem Sadu in stolica za romunski jezik na beograjski univerzi. Seveda pa tudi mnogo študentov pripadnikov vojvodinskih narodnosti koristi možnost študija recimo na Madžarskem ali v Romuniji.

Posebno pomemben sektor javnega življenja je javna uprava in delegatski sistem, torej udeleževanje delovnih ljudi pri oblasti, na občinski in pokrajinski ravni. V Vojvodini so sprejeli že več kot 20 različnih zakonov poleg ustave, ki urejajo enakopravni položaj petih jezikov. Tako recimo je z zakonom določeno, da vse pokrajinske zakone, ki jih sprejme pokrajinska skupščina, objavijo v vseh petih jezikih in vsi teksti veljajo za avtentične. Že podlage in drugo gradivo za razpravo o načrtovanih zakonih so napisane v vseh petih jezikih. Večinoma jih objavlja „Delegatski glasnik", ki izhaja v petih jezikih in ga dobijo poleg delegatov na občinski in skupščinski ravni tudi vsi bralci časopisov. Priložen je slovaškemu tedniku „Hlas ljudu", rusinskemu tedniku „Ruske slovo", romunskemu tedniku „Libertatea", madžarskemu dnevniku „Magyar Szo" in „Dnevniku", ki izhaja v srbohrvatskem jeziku. Tako je zagotovljena obveščenost vseh občanov o delu delegatov na vseh ravneh v vseh petih jezikih. Poleg tega obstajajo seveda še številne druge odločbe, poslovniki,

Zapiski z obiska v SAP Vojvodini

deklaracije in drugi dokumenti, ki na raznih ravneh urejujejo mednacionalne odnose.

Posebne statute imajo posamezne občine, ki bi jih po velikosti lahko primerjali z našimi okraji. Ti statuti za vsako občino posebej predvidevajo jezike in pisave, ki veljajo za enakopravne. To so lahko zelo različni, pač glede na narodnostni sestav občine. Od 44 vojvodinskih občin je v 34 občinah madžarski jezik poleg srbohrvatskega enakopraven jezik. Slovaški jezik je enakopraven v 15 občinah, romunski v desetih rusinski pa v šestih občinah. Samo enojezično srbohrvatske pa so le štiri občine. Občin, kjer sta enakopravna dva jezika, je 21, trije jeziki so enakopravni v 12 občinah, štirje v šestih občinah, ena občina pa ima celo pet enakopravnih jezikov. Občine pa s svojim statutom lahko tudi še kak drug jezik proglasijo za enakopravnega. Občina Bela Crkva je poleg srbskohrvatskega, romunskega in madžarskega proglasila za enakopraven jezik še češkega, v Pančevu pa ta položaj poleg srbskohrvatskega, romunskega, slovaškega in madžarskega jezika zavzema še makedonščina. Zdaj ravno analizirajo položaj v posameznih delovnih organizacijah, kajti enakopravnost jezikov je poleg drugega javnega življenja še posebno pomembna na delovnem mestu. Na vsak način pa že sedaj številne delovne organizacije izdajajo svoja glasila v več jezikih, seveda pa je to odvisno tudi od velikosti in ekonomskega položaja posameznega podjetja.

Tu pa v Vojvodini sedaj tudi vidijo srž problema. Kajti vsa politična in kulturna enakopravnost nič ne pomaga, če je področje ekonomsko nerazvito. Kako more biti prebivalec Vršca, ki ima narodni dohodek 2000 dolarjev na osebo, enakopraven s prebivalcem Novega Sada, ki premore 3500 dolarjev narodnega dohodka na osebo, se spraševajo v Vojdvodini. In zato, ker je narodnostna enakopravnost tesno povezana s socialno in ekonomsko enakopravnostjo, se v Vojvodini — poleg zagotovitve formalnih pravic — močno prizadevajo, da bi tudi ekonomsko vsi predeli dežele postali enakopravni.

V naslednjih številkah se bomo še povrnili na posamezne teme v zvezi z narodno enakopravnostjo v Vojvodini.

Peter Wieser

---

nikdar ni bilo besedice o tem.

„Sicer je med nama prevelika razlika, da bi tvojo usodo primerjal s svojo, a nekje ti podobno gre, ker ne moreš v svojem glasbenem hotenju naprej v življenju!"

Vesna je bila očarljiva lepotica. V prelesti gostilniškega lestenca je bilo toliko svetlob in barv na njej, da bi gledal in gledal in se nemo pogovarjal o rečeh, ki jih tako nobeden ne zna povedati. Nekaj takih misli ji je tudi zaupal, pa mu je dejala:

„Veliko se da izraziti. Kar z besedo vsak ne zna reči, povedo pisatelji in pesniki ... in kar je presrčnega, pove glasba ..."

„Zadnjič se je na Komendi pojavila nova nuna, lepa svetniška osebica!"

Hotel je izreči svoje misli: Kaj privede takega dekleta do tega, da se odpove vsemu svetu in prevzame tako trdo usodo nase? A ničesar ni prišlo iz njegovih ust. Vesna pa se je zmehčala, zraven je dosti jasno pokazala, da se hoče poigrati za šalo:

„Slovenke so menda vse lepe. To je že pesnik Prešeren vedel, pa Gregorčič, pa Kette in drugi ... Torej so tudi slovenske nune lepe. Nisi še vedel tega?"

Še vedno je tičal v svoji drvarski okorelosti, pa je tako dolgo prijazno ravnala z njim, da se je odtajal.

„Takega dekleta še ne vem, da bi me tako dobila podse ..."

„Bolj zase bi te rada dobila, da boš bolj verjel, kar ti odkrito pripovedujem in venomer hočem reči: Ljubim te! Ljubim te!"

Njegov pogled ji je razparal srce in potopil zavest v pijanosti, da se ni mogla več zadržati. Planila je vanj, ga objela in ga prižemala k sebi, da ji je zastajal dih. Nato ga je lovila z usti za poljub. Slutila je, da se bega, da je ves privlačen prav zato, ker je tako lesen, tako možat, tako naraven.

Kako jo je divje dražilo ščegetanje njegovih kozaških brk. Ni ga bila pripravljena spustiti iz poljuba, pa če bi prišel sam ljubljanski škof.

Zdaj je začutila na svojih ramah njegove roke, krepke in možate, kako so previdno tipale po njenih telesnih ognjih.

„Kaj pa delaš z menoj ... Kaj pa delaš ..."

Samo nedolžno presenečenje ga je bilo.

„Pssst, če sva objeta, si brez besed vse poveva!"

Zadihana je bila. Obvladovala se je do skrajnosti in vendar vmes zadrhtela, kakor cvetica, ki je včeraj poskušala odpirati svoj cvetni obraz, a ga je sedanje jutro odprla scela in prvič v razkošno sonce.

Bližalo se je njegovo poželenje točki, ko je moški samo vihar in osvajalec, a ga je nenadna protivna sila zadrževala: Lonka!

Vesna je bila svojevrstno dekle: Vse ljubavi, v kolikor take more tako imenovati, so bile doslej nekaj vljudnostnega, nekaj drugega, kar je tako zapeljivo opisano v kakšnem romanu – morda Tolstojeva Ana Karenina ali najnovejšega zelo uspešnega slovenskega pisatelja zadnjega časa Prežihovega Voranca Samorastniki. Lik Hudabivške Mete jo je pretresal in večkrat se je potihoma spraševala: Ali je taka strastna ljubezen sploh res mogoča?

Vesna se je tudi spraševala: Kaj je z menoj, da mi noben fant ne ugaja tako, kot pravijo druge, da noriš za njim, da sanjaš o njem v divjih orgijah, da goriš zanj in tvegaš vse, samo da ga od daleč vidiš, da ujameš bežen pogled oboževanega. In zdaj je naenkrat vse huje v njej, vse bolj divje in strastno in noro, zdaj, ko drži v tesnem objemu tega skrivnostnega Korošca, o katerem ve samo, da je doma onstran meje, da je čudaški godec na ljudsko harmoniko, da je škofijski drvar, da ima ljudi v Ljubljani, ki nekaj veljajo ... In da mu je Jože ime, pa nenavaden priimek Nedelja ima ...?

Ne spustim ga iz objema! ji je vriskalo srce.

V Unionski kavarni sta posebej sedela predsednik doktor Julij Felaher in znanec iz šentjakobske Koprivne. Imela sta dosti drugih razgovorov, a večji del sta imela opravka s ‚škofovskim drvarjem'.

„Saj veva, koga misliva, naj ima še dodatno to šifro. Vi ste veliko govorili z njim in ga poznate tudi osebno najbliže. Kaj je bil vzrok, da je zbežal iz nemške vojske? Imam vtis, da je zelo preprost človek, veren in narodno zaveden, a politično nič kaj razgledan."

Znanec je predsednika vikal, četudi morda ne bi bilo zamere, če bi ga tikal, kajti klubaši so se med sabo imeli prav prijetno po domače slovensko, in, kar so radi naglašali: po koroško!

„Seveda je čisto navaden človek, a poštenjak. Če bi našteval njegove vrline, sta samo dve: ljubljenka in harmonika!"

„Veste kaj več o tistem dekletu?"

„Vem, vem, samo ... stvar ... je ... "

„Kaj je nenavadnega?"

„Res je vsa ta ljubezen preklemano zavozlana. Pomislite: Dekle niti ni dekle, ampak žena in mati številnih otrok. Usodno pa je, da je dotična vzela svojega strica za moža, svojo pravo ljubezen pa je zavrgla in sedaj po letih se pač ta ljubezen vse močneje razvija."

Felaher se je čudil in je molčal.

„Tako je eden vzrokov za pobeg tudi ta ljubezen, kajti ona prebiva čisto blizu onstran meje!"

(Dalje prihodnjič)

Na pragu svobode . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

čiška. Čemu tudi ne?! Saj se bliža konec krvave vojne. Še najmlajši Nančkim sin, ki je še jecljal, je že prepeval tisto o svobodi.

Okoli Peršmanove hiše je bila lepa trata. Sneg je že zdavnaj skopnel in trava je bila suha, po njej pa se je prekopicavalo devet mladih Peršmanov, se lovilo slepe miši in žvrgolelo. Pravi zarod! Zdravi in bistri!

Večji so že plezali po drevju in kazali svoje otroške akrobacije partizanom, ki so se jim smejali in jih vzpodbujali. Najmlajši so se kobacali pod drevesi, se spotikali in padali. Nekateri so še po vseh štirih lezli za starejšimi.

Samo veselje je bilo ta dan! Komandant bataljona Drago, ki je stal ob meni, mi je dejal:

„Ali jih vidiš?!" Pa reci, ali se izplača boriti se zanje, ko so tako srčkani! Kako ti je vesela ta otročad! Kar srečen si, če doživiš tak dan!"

Drago je imel rad otroke in če bi imel čas, bi jih opazoval cele ure. Lovil jih je, si jih posajal v naročje in jih povpraševal po imenih."

„Aha, aha, ti si Ciril, ti Ančka, Jozi . . . in ti, mali?"

Ta mu še ni znal odgovoriti, pa je zanj povedal najstarejši:

„Ta je pa . . . hi hi hi hi . . ."

Premislil se je in zbežal.

Peršmanov mladi rod je že znal prepevati partizanske pesmi. Nosili so titovke, na ramah so imeli lesene puške in bili so mladi Titovi pionirji. Kolikokrat so ti dečki stražili, potem pa brž prihiteli z obvestilom, da „gredo Nemci" in da naj se umaknemo. Potem so še sami poskrili titovke in lesene puške.

Kolikim borcem so tako rešili življenje!

Z Ahacem sva se odpravila k sosedu Peternelu. Tam sva kupila sladkor, jajca in nekaj medu. Nekako ob pol petih popoldne sva se spomnila, da bi bilo dobro iti „domov", k Peršmanu. Ta hip se oglasi od nekod strojnica.

„Hudiči!" je siknil Ahac.

„Madona!" sem ga popravil jaz.

Prvemu rafalu se je pridružil drugi in tretji. Kar od vseh strani se je oglašalo. Nato so se oglasili na spodnjem koncu pri Peršmanu še naši. Dobro sem razločil angleške strojnice od nemških. Toda že so se oglasili nemški minometi in bombe.

Pokalo je pol ure, pokalo je celo uro. Ne pokalo, temveč grmelo je, ko da bi se v gori utrgal plaz. Umaknila sva se proti gozdu na Lobniško stran, kajti krogle so začele žvižgati že nad našo hišo.

Fašisti so prišli iz Globasnice. Pri Rieplu na Gorici so trčili ob Koljino VDV patruljo. Kolja je bil hitrejši in je užgal po njih. Nato so šli dalje. Vodil jih je Krautov mlinar iz Bistrice.

Bataljon pri Peršmanu ni slutil bližajoče se nevarnosti, kajti pogosto so se kje čuli kaki streli. Policisti pa so šli prav nad Peršmanovo hišo. Z dveh strani so nanjo usuli strojnični ogenj. Bataljon se je brž pomaknil v Blajsevo osenco.

Bataljon je v ponovnem napadu prisilil sovražnika, da se je umaknil od hiš. Toda policisti so zatem napadli s podvojeno silo in prisilili, da se je bataljon spet umaknil na prejšnje položaje.

V srditih protinapadih je položaj pri Peršmanu nato prehajal iz rok v roke. Borba se je vršila do trde noči, nakar se je bataljon pomaknil na nove položaje.

Okrog desetih ponoči pa se je nekaj esesovskih policistov v varstvu teme priplazilo do Peršmana. Vse so nagnali iz kleti. Otroci Bini, Cirlej, Lipej, Fridej, so ostali v hiši, druge so odgnali na dvorišče in jih začeli kositi z brzostrelkami. Nato so streljali v hišo in podrli gospodarja Luko, ki je držal Fridija in Bineja na rokah. Priskočila je enajstletna Ančka in pobrala oba otroka ter z njima in Lipejem zbežala v klet. Tja je pobegnil še 10-letni Cirlej. V kleti je še ostala skrita 84-letna stara mati Frančiška.

Vtem sta že vdrla v klet dva policista in jih vse nagnala ven. Po hiši so že zažigali. Stara mati je zahtevala, naj pogase. Policist pa je zavpil, naj bo tiho, in ji v hrbet spustil rafal. Krogle so zadele tudi malega Lipeja, ki se je oklepal stare matere. Policista sta nato odšla iz hiše, ki se je že vnemala.

Tedaj je zajokal mali Fridi, ki je imel osem mesecev. Policista sta se vrnila. Večji policist je tedaj dal brzostrelko pajdašu, ki je bil manjše postave, in ukazal, naj ustreli dete. Ta ni hotel, zato je to storil sam.

Krogle so ubile Fridija, zadele pa tudi 11-letno Ančko, ki se je skrivala za štedilnikom. Zrušila se je s prestreljeno roko in čeljustjo.

Vse to je opazoval Cirlej, edini moški otrok, ki je preživel tragedijo Peršmanovega rodu. Tičal je skrit pod klopjo in čul, kako sta oba policista zadovoljno ugotovila:

„Sie sind schon erledigt!"

Mislila sta namreč, da je mrtva tudi mala Ančka. Nato sta odšla. Še prej pa so zažgali postelje. Ko je padel mali Fridi, je že močno gorelo.

Cirli in ranjena Ančka, ki je ležala na tleh med mrliči, sta ostala nepremična. Nato sta zbežala iz kuhinje in hotela reševati. Ker pa je premočno gorelo, sta se ustrašila in zbežala v grmovje pod hlevom, kjer sta bila skrita čez noč. Tam so Ančko našli partizani, jo obvezali in odnesli do Peternela, od koder so jo prepeljali v bolnišnico. Živa je ostala tudi 7-letna Malka, ki je padla zraven matere na dvorišču in obležala negibna z ranjenimi nogami.

Ko smo naslednjega dne prišli, smo zagledali strašen prizor. Že od daleč smo vohali dim. Iz ruševin se je še kadilo. Smrdelo je po ožganem mesu. Na dvorišču je ležala ubita Nanči, v naročju je imela svojo najmlajšo hčerkico. Kake štiri metre od nje je bilo truplo gospodarjeve sestre Katrce. Poleg nje sta ležala Peršmanov starejši sin in njegova enajstletna sestrica. Oče Lukej in stara mati, ki sta bila pobita v hiši, sta zgorela.

Vse to se je zgodilo štirinajst dni pred poginom fašistične zveri. Še štirinajst dni in Nanči bi se lahko srečno smehljala! Kako si je želela, da bi dočakala poraz hitlerjevcev, kako si je želela konec vojne!

Na pokopališču v Železni Kapli smo jim postavili skromen lesen križ. Vanj smo vžgali imena tega samorastniškega rodu.

Karel Prušnik-Gašper
(Odlomek iz knjige „Gamsi na plazu")

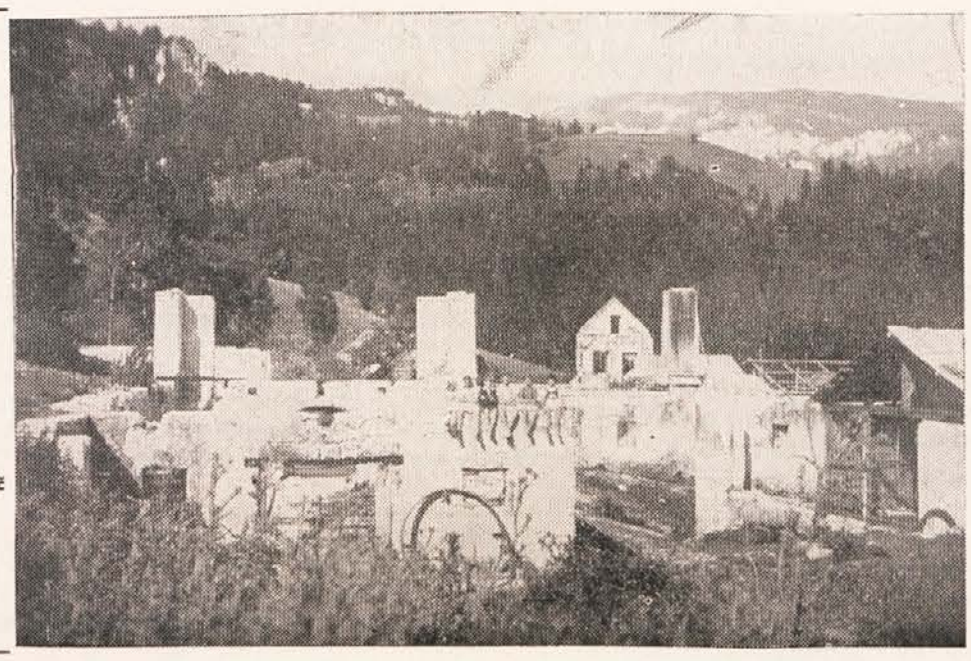

„. . . Ko smo naslednjega dne prišli, smo zagledali strašen prizor. Že od daleč smo vohali dim. Iz ruševin se je še kadilo. Smrdelo je po ožganem mesu . . ." Razvaline požgane Peršmanove domačije obtožujejo nacistične zločince

NAŠA KNJIGA — UNSER BUCH

PLANICA

Planica je simbol in ponos slovenskega smučarskega športa. Na planiških skakalnicah so drzni skakalci dosegli daljave, zaradi katerih so skoki kmalu postali poleti. Tako je Planica tudi simbol junaštva in srčnosti. Vse o Planici, o njeni zgodovini in njenem razvoju, o skakalnicah in rekordih pripoveduje knjiga, ki jo bogati 127 barvnih in črnobelih fotografij.

144 strani velikega formata, celoplatno, **238 šilingov** (klubska cena SVET KNJIGE **178 šilingov).**

STOKRAT NA ZDRAVJE

V tej knjigi je Radovan Gobec zbral 111 slovenskih ljudskih pesmi in zdravic, ki jih še danes vsepovsod radi prepevamo ali si z njimi nazdravljamo. Knjigi sta priloženi dve plošči s posnetki štirih šopkov vinskih pesmi v izvedbi Slovenskega okteta.

136 strani velikega formata, ilustrirano, celoplatno, **307 šilingov** (klubska cena SVET KNJIGE **238 šilinigov).**

HANS HABE: **V IMENU HUDIČA**

Vohun Georg Brostej se znajde po drugi svetovni vojni med mlinskimi kamni vzhodnih in zahodnih obveščevalnih služb. Sprva izigrava svoje gospodarje iz dobičkaželjnosti, kasneje iz pustolovstva in končno, ko spozna nesmisel medsebojnega obračunavanja med velesilami, že iz prepričanja.

476 strani, celoplatno, **246 šilingov** (klubska cena SVET KNJIGE **196 šilingov).**

Knjigarna NAŠA KNJIGA ima tudi antikvarični oddelek, kjer dobite posebno poceni knjige. Obiščite nas!

POSTANI TUDI TI ČLAN KLUBA „SVET KNJIGE"!

A-9020 Celovec-Klagenfurt, Paulitschgasse 5—7, ☎ (0 42 22) 86 1 06

RADIO-TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 24. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Godala — 10.15 Tehnike likovne umetnosti — 10.30 Moja žena, čarovnica — 11.45 Ujet za svobodo — 12.20 Klub seniorjev — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Otroška komedija — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Oddaja XY — 21.20 Najboljše iz nonstop nonsens — 22.10 Identiteta Avstrijca — 23.10 Šport, hokej — 1.00 Poročila.

SOBOTA, 25. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Glasba za milijone — 11.25 Nočni studio — 12.30 Igraj z nami — 13.00 Redakcija — 14.40 Turbulentna komedija — 16.10 Tudi v pisarni lahko padeš s stola — 17.00 Jolly box — 17.30 Pirati — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 Šport — 22.25 Sonna Summer — special — 23.15 Worldcup 1981 — Liniz — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 26. 4.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Socialna varnost — 15.00 Pod vodo okoli sveta — 16.45 Pinocchio — 17.10 Po sledovih Odiseja — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Hector Berlioz — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Iz francoskih časov — 21.55 Beseda k slovesnosti pesaha — 22.00 Šport — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Anatomija nekega mesta — 10.30 Pod vodo okoli sveta — 12.15 Toledo — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski svet — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Detektiv Rockford — 21.50 Šport — 22.35 Poročila.

TOREK, 28. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 FBI agent — 11.55 Oče klamote — 12.10 Edgar iz Tamaracka — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Deklica iz Avignona — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prizma — 21.00 Mladinski komad Christine Kövesi — 22.15 Past zakonov — 23.30 Poročila.

SREDA, 29. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 Madrid in centralna Španija — 10.35 Cvetice iz Nice — 11.55 Otoki belih ptičev — 12.15 Prizma — 13.00 Redakcija — 17.00 Cirkuški avtomat — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Lepo življenje — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Daljnja pot v dvoje — 21.50 Poročila.

ČETRTEK, 30. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Avstrijska zgodovina — 10.15 Kaj jemo danes — 10.30 Idealni par — 12.00 Risanka — 12.10 Will Shakespeare — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Marco — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Preklet za vso večnost — 22.10 Smer Beringova cesta — 22.55 Šport — 23.45 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 24. 4.: 15.20 Pregled sporeda — 15.25 O avstrijski zgodovini — 15.40 Hokej — S. P. — 18.30 Socialna varnost — 19.00 Kremenčkovi — 19.25 Jakob in Elizabeta — 19.30 Čas v sliki — 20.15 O ptičih — 21.00 Skrivni profiji — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Tudi angeli jejo fižol — 0.20 Poročila.

SOBOTA, 25. 4.: 16.00 Smučarski skoki — 17.00 Draga družina — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika? — 20.15 Zastor gor: Peter Handke — 21.30 Sedem smrtnih grehov malomeščanov — 22.10 Srhljivka — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 26. 4.: 11.55 Pregled sporeda — 12.00 Matineja — 13.00 Športni dan — hokej, smučarski skoki, tenis, jahanje — 20.15 Mazurka — 22.00 Francija ima volitve — 23.30 Chicago 1930 — 0.15 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Perspektive — 18.30 Orientacija — 19.00 Kremenčkovi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Edgar iz Tamaracka — 21.05 Japonsko izzivanje — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Prepovedane igre — 23.45 Poročila.

TOREK, 28. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dialog s Herodotom — 18.30 Galerija — 19.00 Kremenčkovi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Spoznate melodijo — 21.03 Horoskop — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 29. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Po Avstriji — 19.00 Kremenčkovi — 19.30 Čas v sliki in šport — 22.00 Deset pred deseto — 22.20 Šok moderne — 23.05 Teci, Simon, teci! — 0.15 Poročila.

ČETRTEK, 30. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Kremenčkovi — 19.25 Andre Chenier — 20.40 Deset pred deseto — 22.25 Hiša pod drevjem — 0.00 Poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 24. 4.: 8.45 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Družina Smola, madžarska risana serija — 17.50 Jazz na ekranih — 18.20 Obzornik — 18.30 Šah v Jugoslaviji — 18.50 Varčevanje z električno energijo — 19.00 Ne prezrite — 19.15 Risanka — 19.20 Cik cak — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Ustvarjanje Titove Jugoslavije, dokumentarna serija — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Buddenbrookovi, nemška nadaljevanka — 22.00 V znamenju — 22.15 Nočni kino: Kočljivo ravnovesje, ameriški film.

SOBOTA, 25. 4.: 8.40 Poročila — 8.45 Vrtec na obisku — 9.00 Kapitan Kuk, slovaška pravljica — 9.10 ZBIS, F. Rudolf: 40 zelenih slonov — 9.30 Tehtnica za natančno tehtanje — 10.00 Pisani svet: Kako sem posnel film — 10.30 Za zdravega, srečnega otroka, izobraževalna oddaja — 11.00 Emile Zola, francoska nadaljevanka — 12.00 Ljudje in zemlja, ponovitev — 13.00 Poročila — 16.10 Poročila — 16.15 SP v hokeju na ledu, posnetek iz Göteborga — 17.30 Mladinski film — 18.55 Naš kraj — 19.10 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.20 Cik cak — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Srečanja — 21.40 Modne novosti — 21.45 Obračun, ameriški film — 23.10 TV kažipot — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 26. 4.: 9.25 Poročila — 9.30 Živ žav — 11.10 Kažipot — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 15.25 Dokumentarna oddaja — 15.55 Poročila — 16.00 Rokomet — 17.10 Športna poročila — 17.20 Prisluhnimo tišini — 17.45 Umor iz usmiljenja — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.22 TV nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pozna pomlad — 20.55 Modne novosti — 21.00 Osvobodilna fronta — 21.50 V znamenju — 22.15 Športni pregled.

PONEDELJEK, 27. 4.: 15.45 Poročila — 15.50 Bolnišnica Franja — 16.10 Festival Kurirček — 16.45 Kri v plamenih — 17.55 Slavnostna seja republiške konference SZDL in podelitev odličij OF — 18.45 Festival revolucija in glasba — 19.15 Zlata ptica — 19.30 Dnevnik — 20.00 Proslava ob 40-letnici OF — 21.05 Zadnja šolska naloga — 22.00 Zimzelen pod snegom — 22.30 Poročila.

TOREK, 28. 4.: 9.00 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.25 Srečanje jugoslovanskih baletnih umetnikov — 18.00 Palčki nimajo pojma — 18.30 Obzornik — 18.40 Mostovi-Hidak — 18.55 Knjiga — 19.10 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Noč slovenskega naroda — 20.55 E. Zola: Vzpon Rougonovih — 21.50 V znamenju — 22.05 Španske operne zvezde.

SREDA, 29. 4.: 9.20 TV v šoli — 16.55 Poročila — 17.00 40 zelenih slonov — 17.20 zapisi za mlade — 17.55 Nogomet: Jugoslavija — Grčija — 19.50 Risanka — 19.54 TV nocoj — 19.56 Zrno do zrna — 20.00 Dnevnik — 20.30 Aleluja Gretchen — 22.20 V znamenju.

ČETRTEK, 30. 4.: 9.00 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Tehtnica za natančno tehtanje — 17.55 Mozaik kratkega filma — 18.25 Obzornik — 18.35 Dokumentarna oddaja — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pozdrav prazniku — 20.50 Prizori iz življenja Filipa Filipoviča — 22.45 Poročila.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 24. 4.: 14.10 Obzornik — Veselo naokrog — Spominjamo se.

SOBOTA, 25. 4.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 26. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 27. 4.: 14.10 Obzornik — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 28. 4.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Obzornik — Otroci, poslušajte! — Tamburaši, zaigrajte nam!

SREDA, 29. 4.: 14.10 Obzornik — Veseli val.

ČETRTEK, 30. 4.: 14.10 Obzornik — Igor Dekleva: Mali pianist — 9 — Poje Jože Stabej.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo: 9020 Celovec/Klagenfurt, St. Ruprechterstraße 19/IV (Sindok), telefon 84 9 24, teleks 42086; uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Dopust 81

6. STROKOVNI SEJEM
ZA PROSTI ČAS, HOBBY IN POTOVANJA
S 1. KOROŠKIM SEJMOM ZA STAREJŠE

Celovec - sejemski vhod, St. Ruprechter Str. - od četrtka 7. do nedelje 10. maja 81 - dnevno od 9. do 18. ure

Posebne razstave:

STARINE
AVTOMOBILSKI SALON
ZNAMKE

Bleščeča spet vabi

Malo ljudi je na Koroškem, ki ne poznajo prijazne planine Bleščeče pod mogočno Jepo (Kepo), kjer se nahaja slovenska planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo".

Koča je bila tudi preko zime ob nedeljah odprta in privabljala planince, da so uživali ob zimskih čarih. Od 1. maja naprej pa bo koča spet redno odprta vsako soboto (od 16. ure naprej) in nedeljo ter ob praznikih. Na voljo bo širši množici prijateljev narave, med katerije tudi mnogo tujih gostov, ki letujejo na zahodnem območju južne Koroške. Bleščeča s kočo je izredno privlačna izletna točka, od koder se nudi čudovit pogled po

lepi Koroški, zlasti na večno zasnežene in poledenele Visoke Ture, na Svinško planino in Golico (Koralpe), na bližnje Osojske Ture s sončnimi Kostanjami, na Dobrač z mogočnim TV stolpom, na plavo Baško jezero z Beljakom v ozadju itd.

Ker slovenska koča na Bleščeči ni oskrbovana kot so to druge planinske koče, je treba obiskovalcem hrano prinesti s seboj. V dobro opremljeni kuhinji je tudi možno pripraviti (skuhati) s seboj prinešeno hrano. V koči lahko prenoči 20 ljudi. Med tednom, ko dežurniki ne dežurajo in je koča zaprta, imajo člani Slovenskega planinskega društva možnost uporabe koče. Ključ dobijo pri gospodarju koče, trgovcu Tončiju Korenu v Šentjakobu v Rožu. Letošnjo zimo so naši fantje dežurniki oziroma „metereologi", ki upravljajo vremensko postajo na Bleščeči, poleg službe — merjenja padavin, temperature, vlage itd — tudi izvršili manjše adaptacije, tako da bo postojanka sedaj še privlačnejša in lepša. Številni člani, ki so preživeli lepe dneve dopusta v planinski koči, so bili zelo navdušeni in si jih spet želijo preživeti na planini.

Z Bleščeče je možno v pičlih 4 urah doseči vrh Jepe (2143 m), od koder se nudi prelep pogled na Triglav in ostale vrhove mogočnih in atraktivnih Julijskih Alp. Zelo obiskana je tudi nekoliko nižja Komnica (1739 m), ki je pogost cilj zimskih vzponov. Dosežemo jo v pičlih dveh urah. Eno uro do koče je prav tako lepa razgledna točka, Gračenica, s katere je lep pogled na Rož z akumulacijskimi jezeri in na mogočne vrhove Karavank. Ob vzhodnem vznožju Gračenice je v gradnji avto cesta, ki bo skozi novi karavanški predor povezovala Avstrijo z Jugoslavijo. Četrt ure od koče je Arihova peč. Njeno teme krasi lovska koča dr. Pušnika iz Šentjakoba. Pod kočo je nad 100 metrov navpične stene, ki sta jo pred leti prvič preplezala himalajec Marko Štremfelj in Jože Hobič. Pod Arihovo pečjo je mesto, kjer je v zadnji vojni bil partizanski bunker, ki pa je bil izdan. Takrat je zgubilo življenje 8 partizanov. V spomin na ta pokol je Zveza koroških partizanov v slovenski koči pred leti odkrila spominsko ploščo. Na mesto bunkerja danes spominja lesen križ. Ker je pot do bunkerja zelo strma so jo planinci zavarovali s kovinsko vrvjo. Od bunkerja do koče je treba premagati okrog 300 metrov višinske razlike. Po tej poti se vije smer znanega in že tradicionalnega pohoda „Arihova peč", ki ga vsako leto organizirajo Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo in domače prosvetno društvo „Rož" v Šentjakobu. Najbližja izletna točka neposredno na planini (5 minut) pa je Hum — vzpetina severno od koče, še na območju Bleščeče.

Najbolj znani pristopi na Bleščečo so: iz Podroščice oziroma iz Šentjakoba preko zgodovinskih Svaten (rojstna vas Miklove Zale), Hodnine in tik pod navpično steno Arihove peči in ob le-tej strmo navzgor na planino. Najkrajši in najbolj množičen pristop pa je vsekakor iz naselja Gornje Borovlje-Ober Ferlach v planinski zaselek Kopanje z gostilno „Türkenkopf", kjer je veliko parkirišče. Od prijazne gostilne „Türkenkopf" je še pičlo urico hoda na planino. Gostilna je znana po odličnih gastronomskih proizvodih, tako da obisk le-te priporočamo.

Bleščeča s planinsko kočo ima 1080 metrov nadmorske višine in predstavlja nekakšen naraven balkon v karavanškem pogorju. Planina je obkrožena s smrekovim gozdom. Posebnost Bleščeče so vsekakor Solnice — mesto kjer je izvir vode, o kateri nekateri starejši ljudje trdijo, da je zdravilna. Solnice so pred šestimi leti ponemčili v Salzquelle. Res radovedni smo, kdo je bil avtor tega nesmisla. Tudi Bleščečo so po vojni degradirali na Konjsko planino — Roßalm, kar je seveda prav takšen nesmisel. Ponemčevanje avtohtonih imen naj bi služilo tistim temnim silam v naši deželi, ki bi na tako enostaven način radi zabrisali identiteto naroda soseda na Koroškem. Na žalost so tem ljudem oblasti rade na voljo. Čudimo se kartografom, da se spuščajo v takšne dvomljive operacije, ki so skrajno neokusne in poniževalne.

Krajevno združenje Zveze slovenske mladine Pliberk vabi na dia-predavanje

ZGODOVINA IN RAZVOJ SLOVENSKEGA PLANINSTVA

v sredo 29. taprila 1981 ob 20. uri v prostorih Posojilnice Pliberk.

Vljudno vabljeni!

ZSO
ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

OKRAJNA PISARNA PLIBERK
posluje
vsak torek od 9. do 12. ure

V pisarni bo:
28. 4. 1981
Marjan Pečnik

SPD Borovlje vabi na igro

„VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI"

v nedeljo 3. maja 1981, ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati.

Gostuje:
Igralska skupina SPD Radiše.

SPD Trta v Žitari vasi vabi na

KONCERT SLOVENSKIH LJUDSKIH IN UMETNIH PESMI

v nedeljo 3. maja, ob 15. uri pri Rutarju v Žitari vasi.

Gostuje: Moški zbor DPD „Svoboda" iz Črne

Krščanska kulturna zveza vabi na

DRUŽINSKO PETJE

v nedeljo 26. 4. 1981 ob 14.30 uri v Kulturnem domu na Radišah.
Nastopajo družine iz Zilje, Roža in Podjune. Povezuje dr. Ludvik Karničar.

KD Peter Markovič v Rožeku vabi na

MATERINSKO PROSLAVO

v nedeljo 3. maja 1981 ob 14.30 uri v gostilni „Pri kosi" (Sensenwirt) na Ravnah.

Spored oblikuje dvojezični mladinski pevski zbor iz Rožeka.

Slovenski športni klub Obir vabi na

II. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 26. aprila 1981 ob 10.30 uri v gostilni Kovač na Obirskem.

Odbor

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na igro

SRENJA

ki bo v nedeljo 26. aprila 1981 ob 14.30 uri pri Šoštarju v Globasnici. Gostuje dramska skupina prosvetnega društva „Franc B. Sedej" iz Števerjana.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu vabi na

SREČANJE

s prosvetnim društvom „France Prešeren" iz Boljunca v Italiji

v soboto 25. aprila 1981 ob 20.15 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Nastopajo: mešani pevski zbor „France Prešeren", tamburaški ansambel in dramska skupina z enodejanko „Branjevka na trgu"

Prisrčno vabljeni!

Menjava denarja

Stanje v četrtek 23. aprila 1981

Za 100 **dinarjev** dobite	40.00 šil.
Za 100 **dinarjev** plačate	45.00 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.39 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.48 šil.
Za 100 **mark** dobite	697.50 šil.
Za 100 **mark** plačate	713.80 šil.

Prosvetaši SPD Jepa-Baško jezero na RTV Ljubljana

RTV Ljubljana bo jutri, soboto 25. aprila 1981 ob 20. uri (po jugoslovanskem času) imela na sporedu priljubljeno mesečno oddajo „Srečanja", ki jo vodi Mito Trefalt. V oddaji, ki je prepletena s humorjem, glasbo in tekmovanjem, bo poleg skupin iz Slovenije sodeloval tudi tamburaški zbor Slovenskega prosvetnega društva „Jepa-Baško jezero".

Tokrat bo v oddaji med drugim šlo za nastop 40 harmonikašev, ki bodo izvajali partizanske pesmi in kot že zapisano za prosvetaše iz Loč, ki se bodo pomerili z neko vasjo v Beli krajini.

Vsem, ki imajo možnost sprejema RTV Ljubljana priporočamo, da si oddajo ogledajo.

Razpis za prevod v nemščino

Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji in Klub Prežihov Voranc razpisujeta prevod sledeče srbohrvaške partizanske pesmi v nemščino. Prevod naj bo strokoven, štiri trohejske stopice in rima abab. Rok oddaje 4. maja 1981 na naslov Klub Prežihov Voranc, Celovec/Klagenfurt, Benediktinerpl. 5/1 Honorar za najboljši prevod: 1000 šilingov. Za nadaljnja dva kolikor toliko dobra prevoda pa po 200 šil.

Za DSPA in Klub P. V.:
Janko Messner

Po šumama i gorama
naše zemlje ponosne
idu čete partizana,
slavu borbe pronose.

Neka znade dušman kleti,
da će kome slomit vrat,
prije ćemo mi umrijeti
nego svoje zemlje dat.

Zgazit ćemo izdajice,
složit se u borbi toj,
spasit kuće oranice
oslobodit narod svoj.

(Zadnji dve vrstici vsake kitice sta hkrati refren.)

Kotmara vas - SAK (0:1) 1:1

Tudi v sobotni igri si je SAK proti Kotmari vasi pridobil eno točko. V igrah, ki štejejo k pomladanskim tekmam, slovenski nogometaši še niso bili poraženi. Moštvo SAK je imelo skoraj vso igro lahko premoč, posebno tehnično so prekašali nasprotnika. Vendar so bili branilci nasprotnika precej dobri, na obeh straneh pa je les preprečil še dodatne zadetke, tako da remi odgovarja poteku igre.

Prihodnjo nedeljo igra prvo moštvo SAK proti na 3. mestu uvrščenem moštvu ASK iz Celovca v Annabichlu. Upamo, da bo SAK ostal ponovno brez poraza. Optimisti pravijo, da je že čas za pozitivno presenečenje.

Še vesela novica: igra navrh proti Sinči vasi bo končno le na „domačem Koschatovem igrišču".

S L O V E N S K I A T L E T S K I K L U B

vabi na prvenstvene tekme

V NEDELJO, 26. APRILA 1981

SAK - ASK	**ob 17.30 uri**
SAK „pod 23" — ASK „pod 23"	**ob 15.30 uri**
SAK mladina — Hörtendorf mladina	**ob 14.15 uri**
SAK šolarji — Gurnitz šolarji	**ob 13.00 uri**

Vse tekme se bodo igrale na igrišču **ASV Annabichl**

Prisrčno vabljeni

R A D I O - T E L E V I Z I J A

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 24. 4.: 4.30 Dobro jutro! — 5.20 Rekreacija — 6.10 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci! — 8.00 Prometne razmere — 8.08 Z glasbo v dober dan — 8.30 Otroške igre — 10.05 Rezervirano za . . . — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Priporočajo vam . . . — 13.50 Človek in zdravje — 14.25 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 18.00 Razgledi po slovenski glasbeni literaturi — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansamblom Lojzeta Slaka — 20.00 Uganite, pa vam zaigramo . . . — 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih — 0.05 Nočni program — glasba.

SOBOTA, 25. 4.: 4.30 Dobro jutro! — 6.10 Prometne informacije — 8.00 Prometnen razmere — 10.05 Pojo amaterski zbori — 11.40 Zapojte z nami — 12.40 Veseli domači napevi — 13.30 Priporočajo vam . . . — 14.05 Kulturna panorama — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 Vrtiljak — 18.30 Iz dela Glasbene mladine Slovenije — 19.35 Mladi mostovi — 20.00 Sobotni zabavni večer — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Lirični utrinki — 0.05 Nočni program — glasba.

NEDELJA, 26. 4.: 5.00 Dobro jutro! — 6.15 Danes je nedelja — 8.07 Veseli tobogan — 9.05 Še pomnite, tovariši! — 11.00 Pogovor s poslušalci — 11.10 Voščila — 12.00 Na današnji dan — 14.25 S popevkami po Jugoslaviji — 17.05 Popularne operne melodije — 17.50 Zabavna radijska igra — 19.35 Lahko noč, otroci! — 20.00 V nedeljo zvečer — 23.05 Lirični utrinki — 23.10 Mozaik melodij — 0.05 Nočni program — glasba.

PONEDELJEK, 27. 4.: 5.00 Jutranji program — 8.08 Umetniška pripoved — 9.05 „Vstaji za rojstni dan" — 11.00 „Gozdovi pojejo . . ." — 12.10 Nova dela jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 13.30 Osvobajanje ljudstev v svetu — posebna oddaja — 15.15 V nove zarje — 16.00 Edvard Kardelj o nacionalnem vprašanju — 16.30 „Trudno odmeva korak . . ." — 17.05 „Po trnji in grmlji ste hodili" — 19.00 Radijski dnevnik — 19.45 Z ansamblom Borisa Kovačiča — 20.00 Prenos osrednje akademije ob 40-letnici Osvobodilne fronte in vstaje — 22.00 Našim rojakom po svetu — 22.30 Z jugoslovanskimi glasbeniki jazza — 0.05 Nočn program — glasba.

TOREK, 28. 4.: 4.30 Dobro jutro! — 6.10 Prometne informacije — 8.00 Prometne razmere — 8.30 Iz glasbenih šol — 11.05 Operne arije in monologi — 12.00 Na današnji dan — 12.10 Danes smo izbrali — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vrtiljak — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansamblom Jožeta Privška — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 21.05 Radijska igra — 22.00 Našim rojakom po svetu — 23.05 Lirični utrinki — 0.05 Nočni program — glasba.

SREDA, 29. 4.: 4.30 Dobro jutro! — 5.00 Dobro jutro, rojaki na tujem! — 6.10 Prometne informacije — 8.00 Prometne razmere — 8.08 Z glasbo v dober dan — 10.05 Rezervirano za . . . — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.20 Obvestila in zabavna glasba — 14.25 Voščila — 18.00 Zborovska glasba v prostoru in času — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansamblom Kamniški kvintet — 20.00 Koncert na besedo — Labrador — 22.00 Našim rojakom po svetu — 23.10 Jazz pred polnočjo — 0.05 Nočni program.

ČETRTEK, 30. 4.: 4.30 Dobro jutro! — 6.20 Rekreacija — 8.08 Z glasbo v dober dan — 8.30 Mladina poje — Festival Kurirček — 12.10 Znane melodije — 13.30 Priporočajo vam . . . — 16.00 Vrtiljak — 18.00 „V nove zarje" — 19.45 Z ansamblom Jožeta Kampiča — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.05 Literarni večer — 22.00 Našim rojakom po svetu — 23.05 Lirični utrinki — 0.05 Nočni program — glasba.

ALBERT SADJAK 50-LETNIK

Globaški župan Albert Sadjak je pred kratkim praznoval svoj 50. življenjski jubilej. Številnim čestitkam ob njegovem jubileju se z iskrenimi željami pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.